

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Procesní aspekty občanského soudního řízení

Kateřina Ledašilová

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kateřina Ledašilová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Procesní aspekty občanského soudního řízení

Název anglicky

Procedural aspects of civil procedure

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zjistit, zda-li je v rámci občanského soudního řízení vykonáváno právo zajištěné Listinou základních práv a svobod a Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, a to konkrétně právo týkající se projednání věci účastníka řízení bez zbytečných průtahů.

Metodika

V teoretické části diplomové práce bude zejména použita metoda literární rešerše a analýza relevantních zdrojů, zejména právních předpisů.

V praktické části práce bude použita metoda analýzy a komparace vybraných soudních řízení, platné právní úpravy a statistických dat. Závěrem bude provedeno vyhodnocení výstupů metodou syntézy.

Doporučený rozsah práce

60 – 80

Klíčová slova

Dokazování, Fyzická osoba, Listina základních práv a svobod, Občanský soudní řád, Právní osoba, Právní zástupce, Právní způsobilost, Procesní způsobilost, Průtahy, Účastník soudního řízení

Doporučené zdroje informací

BERAN, V. – ČESKO. OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD (1963, NOVELA 2013), – JIRSA, J. – HAVLÍČEK, K. *Občanské soudní řízení : soudcovský komentář : podle stavu k 1.4.2014*. Praha: Havlíček Brain Team, 2014. ISBN 978-80-87109-39-7.

BERAN, V. – HAVLÍČEK, K. – JIRSA, J. *Občanské soudní řízení : soudcovský komentář : podle stavu k 1.4.2014. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu*. Praha: HBT, 2014. ISBN 978-80-87109-50-2.

ČESKO. *Ústava České republiky ; Listina základních práv a svobod ; Parlament, Ústavní soud, ombudsman, ministerstva ; Antidiskriminační zákon, Zákon o sbírce zákonů ; Volba prezidenta : nový zákon účinný od 1. října 2012 : podle stavu k 20.8.2012*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-938-3.

ČESKO. ZÁKONY ATD. *Občanský soudní řád ; Zvláštní řízení soudní ; Rozhodčí řízení ; Exekuční řád ; Soudní poplatky ; Mediace ; Veřejné dražby a další předpisy : znění předpisů k 1.1.2014*. Ostrava: Sagit, 2014. ISBN 978-80-7488-023-0.

KLÍMA, K. *Ústavní právo*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-63-7.

ŠVESTKA, J. – ČESKO. OBČANSKÝ ZÁKONÍK (2012). *Občanský zákoník : komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-369-2.

ŠVESTKA, J. *Občanský zákoník : komentář. Svazek V, (§ 1721 až 2520)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-369-2.

WINTEROVÁ, A. *Občanský soudní řád a předpisy související*. Praha: Linde Praha a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2002. ISBN 80-7201-269-.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Denisa Cívínová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2015

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Procesní aspekty občanského soudního řízení" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Denise Cívínové za odborné vedení, rady a cenné informace, které mi poskytla při zpracování diplomové práce.

Procesní aspekty občanského soudního řízení

Souhrn

Ústředním tématem této diplomové práce je problematika procesních úkonů soudního řízení (zaměřená především na průtahové aspekty), v občanském soudním řádu jako součást právního řádu České republiky.

Teoretická část práce vymezuje procesní aspekty občanského soudního řízení. Především je důraz kladen na průtahy soudního řízení ze strany účastníka a následně možnosti obrany účastníka proti průtahům v řízení ze strany soudu. Práce obsahuje zákonné podklady právního řádu České republiky. Nezbytnou součástí teoretické části jsou práva na ochranu práv občanů, která jsou zakotvena v Listině základních práv a svobod a Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. V této části byly hlavními prameny občanský soudní řád, občanský zákoník, Listina základních práv a svobod a další právní předpisy, které s danou oblastí úzce souvisí.

Praktická část práce je zaměřená na problematiku frekvence soudního řízení v oblasti rozvodovosti a následně na výši soudního nápadu statisticky vedenou u vykonavatele soudního procesu, konkrétně u Okresního soudu v Kolíně (tj. soudu 1. stupně). Uvedené statistiky rozvodů se týkají let 2012, 2013, 2014 a 2015. Nechybí zde ani konkrétní případy ze soudní praxe.

Klíčová slova:

Ústava, občanský soudní řád, Listina základních práv a svobod, občanský zákoník, účastník, zákon, soud, rozvod, soukromé právo, právní řád

Procedural aspects of civil procedure

Summary

The main theme of this thesis is the issue of the procedural acts of judicial proceedings (focused mainly on aspects of delays), in the code of civil procedure as part of the legal order of the Czech Republic.

The theoretical part defines the procedural aspects of civil procedure. The main focus is on the delay of court proceedings on the part of the participant and subsequently the defence against delays in the proceedings caused by the court. The thesis contains the statutory documents of the legal order of the Czech Republic. The essential part of the theoretical thesis is the rights for the protection of citizens' rights, which are embedded in the Charter of Fundamental Rights and Freedoms and in the European Convention for the Protection of Human Rights and Freedoms. In this section main sources of information were the Code of Civil Procedure, the Civil Code, the Charter of Fundamental Rights and Freedoms and other laws that are closely related.

The practical part of this thesis is focused on the issue of the frequency of court proceedings in the divorce rate and, consequently, on the amount of agenda of the court, statistically maintained by the executor of the judicial process, in this case by the District Court of Kolín (i.e. court of first instance). Statistics of divorces involve the years 2012, 2013, 2014 and 2015. There are even specific cases from judicial practice.

Keywords:

Constitution, civil procedure, Charter of Fundamental Rights and Freedoms, Civil Code, participant, law, court, divorce, private law, the rule of law

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika.....	13
3. Teorie v procesních aspektech občanského soudního řízení	14
3.1 Právo na soudní ochranu	14
3.1.1 Listina základní práv a svobod.....	14
3.1.2 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod	16
3.1.3 Ústava ČR ve vztahu k soukromému právu	18
3.2 Občanský soudní řád	20
3.2.1 Základní soudní úkony – doručování, lhůty.....	20
3.3 Účastníci občanského soudního řízení	24
3.3.1 Práva a možnosti účastníka soudního řízení	24
3.3.2 Procesní postavení zástupce účastníka	26
3.3.3 Úkony účastníků a možné vlivy na průtahy řízení	31
3.4 Procesní lhůta aneb jak zabránit průtahům soudního řízení.....	34
3.4.1 Evropský soudní dvůr ve vztahu k členským státům	35
3.4.2 Evropský soud pro lidská práva	36
3.5 Procesní aspekty v občanském řízení před soudem 1. stupně.....	40
3.5.1 Prvky a zásady podstatné pro zahájení soudního řízení.....	40
3.5.2 Zásada veřejnosti.....	44
3.5.3 Dodržování předpisů předsedy senátu jako forma důstojného řízení	45
4. Zákonný postup předsedy senátu při jednání v praxi	47
4.1 Aplikace procesních aspektů do soudního řízení v praxi	51
4.2 Analýza soudních řízení ve statistické linii v rámci ukončených sporů	53
4.3 Případy soudních průtahů v rozvodovém řízení v současnosti	64
5. Poznatky a zhodnocení	72
6. Závěr	75
7. Seznam použitých zdrojů.....	77
Přílohy.....	81

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1 Výkaz o pohybu agendy rejstříku C – Okresní soud v Kolíně	54
Tabulka č. 2 Lhůtník skončených věcí (Agenda C – OS Kolín)	57
Tabulka č. 3 Lhůtník neskončených věcí (Agenda C – OS Kolín).....	60
Tabulka č. 4 Lhůtník nepravomocně skončených věcí (Agenda C – OS Kolín).....	62

Seznam grafů:

Graf č. 1 Grafické zpracování tabulky č. 1 - celkový nápad	55
Graf č. 2 Grafické zpracování tabulky č. 1 - způsob vyřízení	56
Graf č. 3 Procentní vyjádření tabulky č. 1 - vyřízeno celkem v letech 2012 - 2015	57
Graf č. 4 Grafické zpracování Agendy C - vyřízeno celkem.....	58
Graf č. 5 Procentní vyjádření tabulky č. 2 - vyřízeno do 3 měsíců	59
Graf č. 6 Grafické zpracování Agendy C - nevyřízeno celkem.....	61
Graf č. 7 Procentní vyjádření tabulky č. 3 - nevyřízeno do 3 měsíců.....	62
Graf č. 8 Grafické zpracování Agendy C - vyřízeno nepravomocně.....	63
Graf č. 9 Procentní vyjádření tabulky č. 4 - vyřízeno nepravomocně	64

Seznam použitých zkratk:

Listina	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky
o. s. ř.	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
zák. č.	zákona číslo
ZŘS	zvláštní řízení soudní

1. Úvod

Právo na spravedlivý soudní proces má každý občan České republiky a také se tomuto dovolávají v současné době občané stále intenzivněji. V demokratické společnosti naší země je právo na soudní ochranu zajištěno Listinou základních práv a svobod a na evropské úrovni Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod. Lidská práva velmi úzce souvisí s lidskou svobodou. Postavení lidí v demokratickém státě a jejich svobodný rozhled je omezen nejvyšším zákonem České republiky, Ústavou ČR. S ústavními zákony a ústavním pořádkem nesmí být žádné jiné zákony ani předpisy v rozporu. Dle Evropské unie svoboda právního státu a politické tradice velmi úzce souvisí s respektováním lidských práv.

Občanský soudní proces poskytuje spravedlivou ochranu práv a účastníci řízení se zde domáhají svých práv a oprávněných zájmů. Zároveň se účastníci musí držet procesních předpisů a plnit procesní povinnosti. Soudy jsou povinny umožnit účastníkům využití procesních práv a dodržovat rovnost občanů před zákonem. Soudce musí zajistit nestranné a spravedlivé vedení celého řízení včetně vyhlášení rozhodnutí. Z hlediska občanského soudního řízení se soudy zabývají záležitostmi týkající se rodinného, pracovního nebo obchodního vztahu. Tyto vztahy upravuje občanský zákoník ve své novele platné od 1. 1. 2014, tj. se změnou občanského zákoníku došlo ke změnám procesních předpisů (zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních). V obecné části § 2 jsou uvedena všechna řízení, kterých se změny týkají.

Za podstatné v průběhu daného procesu je samotné projednání věci bez zbytečných průtahů. V České republice nejsou zákonem stanovené lhůty pro celkovou délku projednání jednotlivých procesů, neboť složitost podaných návrhů je různá. Každý návrh soudce projednává samostatně. Následně po provedení všech procesních důkazů samostatně rozhoduje. Stejně jako zákonná procesní lhůta, tak ani způsob procesní formy celého řízení není v žádném předpise ani zákoně stanoven. V současné době je z praxe zřejmé, že převážná většina průtahů soudních řízení je způsobena ze stran účastníků. Důvody k úmyslnému se vyhýbání soudního řízení jsou různorodé. Účastník se soudem komunikuje v převážné většině písemnou formou a formou omluv z nařízených jednání, které znemožňují další postupy soudu ve věci a provádění dokazování. Další forma protahování procesů je nulová komunikace ze strany účastníka. Občas se tak stává i ze

strany navrhovatele, což je zcela nepochopitelné, když se právě účastník – navrhovatel, u soudu domáhá svého práva. Z tohoto důvodu soud následně vyzývá účastníka, který z jakéhokoliv důvodu soud protahuje, aby si zvolil svého zástupce k dalšímu projednávání.

V opačném případě při podezření na prodlení ze strany soudu, účastník řízení má dle § 174a zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, možnost podat stížnost proti procesním průtahům ze strany soudu. Stížnost účastníka musí být řádně podložena dostatečnými a věrohodnými podklady a musí obsahovat všechny potřebné náležitosti, které stížnosti na věc podjatosti vyžadují. Následně jsou pak příslušné soudy povinny se návrhem zabývat a o stížnosti spravedlivě rozhodnout.

Dnes je právo na ochranu práv považováno za samozřejmé. Občané považují soudy jako ochránce lidských práv a orgány, které zajišťují spravedlnost z hlediska nestrannosti. Vzhledem k tomu, že se lidé domáhají svých nároků prostřednictvím soudu stále intenzivněji (jejich náročnost nadále stoupá ve všech možných hlediskách), se tato diplomová práce zaměří na podstatné procesní aspekty, způsobující během řízení soudu prvního stupně průtahy soudního řízení.

2. Cíl práce a metodika

Cíl této diplomové práce stručně vyjadřuje ústřední zpracované téma a poskytuje důležitý souhrn uvedených tvrzení. Metodika uvádí výzkumné metody použité při zpracování této práce.

2.1 Cíl práce

Tato diplomová práce je zaměřena na téma procesních aspektů soudního řízení v kontextu občanského soudního řádu, který je součástí právního řádu České republiky. Právo na soudní ochranu a právo na ochranu práv je bezpochyby součástí demokratické společnosti a úzce souvisí v právem lidské svobody. Občanské soudní řízení poskytuje ochranu práv a jeho samotný průběh je ovlivněn mnoha procesními aspekty. Vzhledem k obsáhlosti tématu a povolenému rozsahu této práce se nelze věnovat každému procesnímu předpisu velmi podrobně, proto se téma konkrétněji zaměřuje na základní procesní aspekty občanského soudního řízení v souvislosti s problematikou průtahů řízení.

Cílem této práce je shrnout problematiku související s řízením před soudem 1. stupně zaměřenou na průtahy soudního řízení a dalších možných aspektů, které mohou ovlivňovat přípravu, průběh a skončení projednávané věci. Téma v úzké souvislosti s působícími faktory v rámci průběhu soudního procesu vymezuje podstatnou formu chování a jednání účastníků před soudem. Velký důraz je kladen na přístup účastníků k soudu se záporným zájmem o projednávanou věc. V takové situaci se průběh celého soudního řízení velmi komplikuje a mohou se projevit do značné míry snahy o úmyslné průtahy v jednání, a tím oddalovat samotné vyhlášení rozhodnutí. Dále jsou blíže specifikovány formy zákonných podmínek nutných při dodržování průběhu řízení v souladu s občanským soudním řádem a v kontextu Listiny základních práv a svobod a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Statistické údaje v praktické části vymezují celkový nápad nově podaných návrhů na rozvod u Okresního soudu v Kolíně od roku 2012. Provedeny jsou rozbory týkající se délky skončených případů od data podaných návrhů a možnosti posouzení problematických jednání v rámci pocitu zmíněných úmyslů ve smyslu protahování celého

procesu. Data jsou uváděna dle pravidel stanovených Ministerstvem spravedlnosti a výkazy určenými Krajským soudem v Praze.

2.2 Metodika

V rámci diplomové práce je z hlediska metodologického v teoretické části užitá metoda deskripce. Tato vychází z literární rešerše. Ke zpracování daného tématu byla provedena podrobná analýza právních předpisů v kontextu právního řádu České republiky a vycházelo se z důkladného studia právních pramenů. Bezpochyby je nutné v souvislosti s právními předpisy zmínit právní judikaturu, která byla vybraná dle tématu v judikatuře Ústavního soudu ČR.

Analytická část se zaměřuje na konkrétní případy projednávaných návrhů na rozvod u Okresního soudu v Kolíně a apeluje na jednání účastníků v případě úmyslného zájmu o průtahy v celém soudním řízení. Zde je užitá metoda komparativní.

Ve statistických údajích jsou uvedeny lhůty pro skončení řešených případů, a to ve lhůtách určených nadřízenými orgány soudu 1. stupně. Pro představu jsou provedeny podrobné rozbory nových nápadů – návrhů na rozvod, a to od roku 2012 do roku 2015. Roky jsou uvedeny jednotlivě. I zde byla použita metoda komparativní. Důraz byl kladen na lhůty k vyřízení věci, které se v některých statistikách jednotlivých let výrazně liší. Počet nevyřízených věcí lze považovat také za kolísavý. Problematika práva na ochranu práv a soudní ochrany v souvislosti s průtahy v soudním řízení se v praxi může projevat zcela odlišně, než udává občanský soudní řád z hlediska teoretického (zákonného). Tyto rozpory pak následně mohou způsobovat nepříjemné komplikace a hrubé nedostatky v konkrétních případech projednávaných před soudem.

3. Teorie o procesních aspektech občanského soudního řízení

Charakter procesních aspektů v občanském soudním řízení je určován právem na soudní ochranu, které je zakotveno v Listině základních práv a svobod a podloženo Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod. V úzké souvislosti s uvedenými právy je Ústava ČR a její vztah k soukromému právu.

3.1 Právo na soudní ochranu

V České republice jsou práva na ochranu práv občanů a práva soudní ochrany zakotvena v Listině základních práv a svobod, která je chráněna Ústavou ČR v souvislosti s ústavními zákony. Na evropské úrovni je ochrana práv zakotvena v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

3.1.1 Listina základních práv a svobod

Právo na soudní ochranu či jinou právní ochranu je zakotveno v Listině základních práv a svobod (usnesení č. 2/1993 Sb.).¹ Lidská práva jsou v úzké souvislosti s lidskou svobodou a jejich rozsah je omezen danými zákony. Ústava České republiky, kterou lze označit nejvyšším zákonem České republiky a ostatní zákony nesmí být v rozporu se zákony ústavními, Listinu základních práv a svobod (dále jen „Listinu“) jmenuje jako součást ústavního pořádku. V jejích obecných ustanoveních je vymezen i význam postavení fyzických osob v demokratickém státě.² Listina se skládá z preambule a 44 článků (tyto jsou rozděleny do šesti hlav). Její součástí jsou též následné ústavní zákony případně nálezy Ústavního soudu. Listina je součástí právního řádu České republiky a úzce souvisí s mezinárodními smlouvami uplatňujícími rovněž lidskou svobodu a základní ochranu lidských práv. Česká republika, resp. Listina je v tomto směru na mezinárodní smlouvy vázána.

---

¹ Viz čl. 36, čl. 38, Hlava pátá. Listina základních práv a svobod (vyhlášena usnesením České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky – vyhlášena v nezměněné podobě dnem schválení Ústavy ČR, dne 16. 12. 1992).

² KLÍMA, K., *Ústavní právo*, s. 122

Tato práce je zaměřena na procesní aspekty občanského soudního řízení, pro které je podstatnou částí Hlava pátá Listiny. Zde je zakotveno několik významných bodů důležitých pro samotné soudní jednání:³

- každý má právo na právní pomoc poskytovanou advokátem (zapsaným v advokátní komoře) při soudním jednání a to od samého počátku
- každý, kdo při řízení neovládá jazyk má právo na tlumočníka, právo jednat v mateřském jazyce
- každý má právo se vyjadřovat ke všem předloženým a prováděným důkazům
- každý má právo na projednání příslušné věci bez zbytečných průtahů a veřejně
- jen zákon stanoví vyloučení veřejnosti z průběhu soudního řízení
- nikdo nesmí být bez důvodu odňat svému zákonnému soudci
- všichni účastníci řízení jsou si před soudem rovni
- každý má právo odmítnout výpověď v případě, že by mohl způsobit trestní stíhání sobě, osobě blízké, manželce, manželovi apod., v případě obžalovaného je možnost odmítnutí výpovědi zcela bez omezení (pouze v trestním řízení).

Postavení soudů vůči účastníkům řízení je nezávislé a nestranné a veškeré podrobnosti jsou upraveny zákonem.⁴ V případě oprávněných pocitů občana, že byl krácen na svých právech, je soud povinen přezkoumat příslušný problém a rozhodnout, zda došlo k poškození občana a krácení na jeho právech, či nikoliv.

V trestním řízení jsou platné též závazné zásady:

- na osobu, proti které je vedeno trestní řízení, je do právní moci rozsudku o vině, hleděno jako na osobu nevinnou – tj. povinnost dodržování presumpce neviny
- osobu lze stíhat pouze za činy, za které dosud nebyla trestně stíhána (tj. nelze být za jeden spáchaný trestný čin odsouzen ba ani souzen vícekrát).⁵

---

³ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

⁴ Listina základních práv a svobod. Hlava pátá, čl. 36 odst. 1: „Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.“

⁵ KLÍMA, K., *Ústavní právo*, s. 122

3.1.2 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Vlády členských zemí a členové Rady Evropy podepsali dne 4. 11. 1950 v Římě dokument vycházející ze Všeobecné deklarace lidských práv, která byla vyhlášena dne 10. 12. 1948 Valným shromážděním Organizace spojených národů. Dokument nazvaný Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).⁶

Evropské státy na základě společných ideálů v podobě svobody, právního státu a politické tradice, se dohodly na úzce souvisejících povinnostech spočívajících především v respektování lidských práv. Svobodu a právo považují za základ míru po celém světě. Stejně tak podstatnou součástí je spravedlnost, kterou by měla zachovávat politická demokracie. Cílem Rady Evropy je upevnění jednoty mezi členskými státy, rozvoj základních svobod států a rozvoj lidských práv.

Hlava I Úmluvy je nazvaná Práva a svobody a obsahuje články 2 až 18, v nichž jsou uvedena základní práva, jako právo na život, právo na svobodu a osobní bezpečnost, právo na spravedlivé řízení, právo na respektování soukromého a rodinného života, právo uzavřít manželství, právo na účinný právní prostředek nápravy. Součástí Hlavy I jsou též články, které zakazují mučení, zakazují otroctví a nucené práce, zakazují diskriminaci a zneužití práva, omezují politickou činnost cizinců. Podstatnou součástí jsou vymezené svobody, a to svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání, dále svobody projevu, svobody shromažďování a sdružování.

Zde je důležité zmínit a podrobněji uvést Článek 6 Právo na spravedlivé řízení, konkrétněji podrobnosti týkající se bodu 1: *„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků, anebo v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti.“*⁷

---

⁶ Zákon č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

⁷ Tamtéž.

Bod 2 a 3 upřesňuje práva osob obviněných z trestného činu a upozorňuje i na minimální práva obviněných.

Hlava II Evropský soud pro lidská práva obsahuje Čl. 19 až 51. Tato část se týká veškeré činnosti soudu, a to zřízení soudu, volba soudců, podmínky výkonu funkce soudce, funkční období a odvolání, kancelář soudu, plénum soudu, pravomoc samosoudců, pravomoc výborů, rozhodnutí senátů o přijatelnosti a odůvodněnosti věci, pravomoc soudu, individuální stížnosti, mezistátní stížnosti, smírná urovnání, veřejné zasedání a přístup k dokumentům, rozsudky senátů, konečné rozsudky, odůvodnění rozsudků a rozhodnutí, závaznost a výkon rozhodnutí a další.

O nutnosti dodržování práv a ochrany svobody mluví Článek 34 Individuální stížnosti, o kterých musí Soud nestranně, spravedlivě a v zákonné lhůtě rozhodnout. Článek říká, že *„Soud může přijímat stížnosti každé fyzické osoby, nevládní organizace nebo skupiny osob považujících se za poškozené v důsledku porušení práv přiznaných Úmluvou a jejími protokoly jednou z Vysokých smluvních stran. Vysoké smluvní strany se zavazují, že nebudou nijak bránit účinnému výkonu tohoto práva.“*⁸

Hlava III Závěrečná ustanovení obsahuje Články 52 až 58, jejichž součástí je Ochrana uznaných lidských práv týkajících se obsahově celé Úmluvy. Zde je ve stanovených podmínkách jasně dané stanovisko, že Úmluva je vykládána tak, aby neomezovala nebo neporušila lidská práva a základní svobody.

Součástí Úmluvy jsou protokoly. První Dodatkový protokol ze dne 20. 3. 1952, podepsaný v Paříži ustavuje další práva, konkrétně Právo na vzdělání a Ochrana majetku, Právo na svobodné volby a další. Protokol č. 4 ze dne 6. 9. 1963, podepsaný ve Štrasburku, se vztahuje jak k samotné Úmluvě, tak k výše uvedenému Dodatkovému protokolu a sloužil k zajištění kolektivních kroků podporujících dodržování určitých práv a svobod, které se lišily od jmenovaných v Hlavě I Úmluvy.⁹

Protokol č. 6 ze dne 28. 4. 1983, podepsaný ve Štrasburku konstatuje fakt, že postupným vývojem a v zájmu většiny členských států Rady Evropy je vyjádřena všeobecná snaha ke zrušení trestu smrti.¹⁰

Protokol č. 7 ze dne 22. 11. 1984, podepsaný ve Štrasburku, ustanovuje další procesní záruky a práva. Procesní práva upřesňují vztahy v oblasti trestního řízení a pozici

---

⁸ Zákon č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

obviněného. Procesní záruky jsou uplatňovány v případech týkajících se cizinců a jejich vyhoštění.¹¹

Protokol č. 12 ze dne 4. 11. 2000, podepsaný v Římě, ukládá rovnost lidí před zákonem spočívající především v prosazování zákazu diskriminace a právo na rovnou ochranu zákona.¹²

Protokol č. 13 ze dne 3. 5. 2002, podepsaný ve Vilniusu, upevňuje pozici demokratické společnosti z hlediska nejdůležitějšího práva – práva na život. Důstojnost člověka a nezbytná ochrana práva na život byla upevněna rozhodnutím členských států Rady Evropy o zrušení trestu smrti. Tento dodatek byl vydán vzhledem k Protokolu č. 6, kde bylo uložení trestu smrti povoleno v době války. Protokol č. 13 zrušil trest smrti zcela, za všech okolností bez výjimky.¹³

Všechny výše uvedené protokoly byly otevřeny k podpisu všem státům, které podepsaly Úmluvu o ochraně lidských práv a svobod a jsou členy Rady Evropy. Veškeré podepsané listiny se ukládají k tajemníkovi Rady Evropy. Členské státy mohou dodatkové protokoly ratifikovat, ale pouze v případě, že bude ratifikována i Úmluva. Protokoly byly přijaty nebo schváleny.

3.1.3 Ústava ČR ve vztahu k soukromému právu

Soukromá práva a osobní stav občanů včetně majetkových povinností se řídí občanským zákoníkem, pokud nejsou upraveny jinými právními předpisy a právními prameny. Jedná se o práva vznikající ve vzájemném styku dvou a více osob mezi sebou a zároveň dodržování povinností vůči právu veřejnému – státu. Soukromé právo se zcela odlišuje od práva veřejného,¹⁴ chrání důstojnost člověka a jeho osobní svobodu. V soukromém právu se uplatňuje princip rovnosti. Ve veřejném právu má veřejná (státní) moc nadřazené postavení vůči jednotlivým osobám.¹⁵

Stejně jako jiná práva, tak i soukromé právo, musí být vykládáno v souladu s Ústavou ČR, resp. Listinou základních práv a svobod, která je její nedílnou součástí a tedy nedovoluje být v rozporu s ústavním pořádkem.

---

¹¹ Zákon č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*, s. 1043

¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů - § 1, § 2, § 13, § 14

V občanském zákoníku je zanesen princip „*nemo iudex in causa sua*“,¹⁶ což znamená, že rovnost je jednou ze zásad práva soukromého a žádná osoba nemůže vyřešit nastalý konflikt jednostranně. Proto § 12 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) uvádí, že: „*Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc (dále jen „orgán veřejné moci“). Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.*“¹⁷ Stejný smysl je uveden v článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tato problematika je obvykle řešena v civilním procesu, neboli občanském soudním řízení. Veškerá soudní rozhodnutí jsou závazná a vyplývá z nich určená povinnost. Z judikatury Ústavního soudu č. IV. ÚS 535/05 lze uvést: „*Porušení práva na soudní ochranu způsobily obecné soudy tím, že se odmítly zabývat tvrzením stěžovatelky o nedoručení poštovních zásilek v důsledku protiprávního jednání zaměstnankyně její podatelny konaného v souvislosti s rozsáhlou trestnou činností. Rozhodnutí obecných soudů jsou zatížena projevem nadměrného formalismu s prvky libovůle a mají za následek odepření spravedlnosti. Obecné soudy nerespektovaly hlavní poslání soudního řízení, kterým je zajištění spravedlivé ochrany práv a oprávněných zájmů účastníků (§ 1 a 3 o. s. ř.), čímž porušily princip rovnosti účastníků řízení a princip kontradiktornosti řízení. Tímto svým postupem zasáhly do práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.*“¹⁸

---

¹⁶ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol., *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.*, s. 54

¹⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů - § 12

¹⁸ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol., *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.*, s. 56

3.2 Občanský soudní řád

Občanský soudní řád má zajistit spravedlivou ochranu práv účastníků řízení a chránit nestranně jejich zájmy. Zároveň stanovuje povinnosti, které musí účastníci v průběhu řízení dodržovat a plnit. Na druhé straně role soudce spočívá v nestranném, spravedlivém vedení samotného řízení a vyhlášení rozhodnutí. Důležitým aspektem řízení je jeho projednání bez zbytečných průtahů. Tedy je nutno dodržovat přiměřené lhůty, které jsou dané zákonem. Ochrana práv a zájmů účastníků musí být rychlá a účinná. Rozhodnutí lze vydat pouze na základě informací a skutečností, které jsou v souladu se zákonem a byly spolehlivě zajištěny.¹⁹

V případě nesporných záležitostí účastníků řízení běžně k průtahům soudního řízení nedochází. Jinak tomu je v opačném případě. Ke zbytečným průtahům může docházet jak ze strany samotných účastníků, tak ze strany soudce.²⁰

3.2.1 Základní soudní úkony

Doručování jako jeden z možných aspektů prodlužování řízení

Doručování je jeden z procesních kroků, které může částečně ovlivnit průtahy v soudním řízení. Způsoby doručování jsou uvedeny v § 45 občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.)²¹ V posledních letech se doručování soudních písemností velice zpřísnilo z důvodu posílení odpovědnosti účastníka v řízení před soudem. Soud může doručovat jednak soudní písemnosti, tj. samotná soudní rozhodnutí či žádosti a sdělení, předvolání. Taktéž doručuje písemnosti, které nejsou rozhodnutím ani žádostí soudu samotného, nýbrž jsou to dokumenty, které mohou být založeny do spisu protistranou. V tomto případě jsou převážně vyžadována vyjádření k zaslanému dokumentu o stavu a pravosti doručované

---

¹⁹ BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z., MAZANEC, M., *Občanský soudní řád. Komentář – I. díl*, s. 15

²⁰ Sb. ÚS sv. 13 č. 2 s. 7: „Značné průtahy v řízení byly zcela nepochybně prokázány, neboť v průběhu více než dvou a půl roku nebyl ve věci učiněn žádný úkon a k nařízení jednání došlo až na základě urgency u předsedy soudu. Dle názoru Ústavního soudu nelze v demokratickém právním státě připustit takovýto postup soudů, neboť tím dochází k výraznému oslabení právní jistoty občanů a jejich důvěry v ochranu jejich základních ústavních práv ze strany orgánů státní moci. Tyto průtahy nelze ničím omluvit a zdůvodnit, v žádném případě nelze akceptovat odůvodnění soudu, že příčinou průtahů je přetíženost senátu. Je třeba zdůraznit, že nelze v žádném případě přenášet technickoorganizační problémy státních orgánů na občany, zejména má-li to za následek porušení jejich základních ústavních práv.“

²¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

písemnosti a případně návrhy na dokazování z důvodu obhajoby svého práva. Písemnosti musí být doručovány v daných lhůtách, aby nedocházelo ke zbytečným procesním průtahům. Veškerá stanovená pravidla a zachování rovnosti stran je dalším důležitým procesním aspektem.

Způsoby doručování písemností soudem:

- doručení při jednání nebo jiném úkonu (veškeré podrobnosti jsou uvedeny v jednacím a kancelářském řádu: *„Doručuje-li se písemnost při jednání nebo jiném soudním úkonu, poznamená se tato skutečnost do protokolu o jednání nebo do protokolu o jiném soudním úkonu. V protokolu se též uvede, jaká soudní písemnost byla doručena a jak byla zjištěna totožnost adresáta nebo toho, kdo jemu určenou písemnost převzal. Protokol podepíše příjemce a ten, kdo doručení provedl. Nesepisuje-li se o úkonu protokol, vyznačí se doručení na doručence nebo na potvrzení o přijetí podle zvláštního předpisu, které se vloží do spisu.“*²²
- doručení prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky (povinné u právnických osob, veřejných orgánů a všech osob, které mají datovou schránku zavedenou)
- doručení na elektronickou adresu se zaručeným certifikátem nebo na jinou sdělenou adresu
- doručení prostřednictvím doručujícího orgánu (soudní doručovatelé, orgány justiční stráže, poštovní služby, soudní exekutoři, Vězeňská služba České republiky, ústav pro výkon zabezpečovací detence, krajská vojenská velitelství, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti).

Lze tedy mít za prokázané, že bezproblémové doručování a přijímání soudních písemností či jiných dokumentů je důležitým předpokladem k úspěšnému zahájení občanského soudního řízení v daném nařízeném termínu. Písemnosti je nutno doručovat před jednáním v zákonem stanovených lhůtách. K procesu doručování může dojít v průběhu projednávané věci, konkrétně mezi jednotlivými řízeními. Nemělo by tedy již zpočátku řízení docházet k průtahům s ohledem na podanou žalobu z důvodu nedoručení písemnosti. V mnoha případech způsobují někteří účastníci řízení problémy soudu, neboť úmyslně svou poštu nepřebírají či se nezdržují na adrese, kterou uvedli jako doručovací.

---

²² JIRSA, J., TREBATICÝ P., KORBEL, F., a kol.: *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 322

V těchto případech jsou však adresáti povinni bez zbytečných průtahů soudu sdělit veškeré změny významné pro doručování aby tak nezpůsobovali náhlé komplikace. Pro soudy jsou sdělené informace účinné dnem oznámení. Někteří účastníci úmysl spatřují v dobrovolném odepření písemnosti a tedy úmyslu protáhnout samotné soudní řízení, resp. již jeho první jednání. K ochraně soudního zájmu slouží § 50c o. s. ř., který jasně specifikuje postup při odepření převzetí písemnosti. V případě těchto záměrných kroků ze strany adresáta či příjemce je tento poučen o následném postupu, kdy se písemnost považuje za doručenou dnem, kdy byla příjemcem či adresátem odmítnuta převzít.

V závažnějších soudních případech kdy se jedná o nutnost přítomnosti dané osoby ať v pozici žalovaného, žalobce, svědka či obžalovaného, u soudního jednání, tento se bez dostatečné omluvy nedostaví k soudu nebo k výslechu, může předseda senátu tuto osobu nechat předvést policií před soud s tím, že v té době zároveň doručí usnesení o předvedení. Předvedená osoba je tedy vzápětí poučena o důvodech jejího předvedení před soud. Lehkomyslnost účastníků lze také potrestat pořádkovou pokutou, která se ukládá a následně vyhláší usnesením a může dosahovat výše až 50.000 Kč. Pořádková pokuta může být uložena tomu, kdo velmi ztěžuje soudní řízení hrubým úmyslem a to tak, že se bez jakékoliv omluvy či závažného důvodu nedostavuje k soudu a způsobuje komplikace a průtahy v postupu a efektivnosti celého řízení.

Lhůty jako obrana proti soudním průtahům

Stejně jako doručování mají na občanské soudní řízení velký vliv lhůty. Ve svém základním pojetí s ohledem na soudní jednání jsou lhůty děleny na soudcovské a zákonné.

Soudcovskou lhůtu si stanovuje soudce sám. Obvykle se jedná o doložení důkazních materiálů týkajících se daného případu, dále odůvodnění odvolání, doplnění podání žaloby aj. Tato doložení však mohou vyžadovat i ostatní zaměstnanci soudu mající k tomu pověření, jako vyšší soudní úředníci a asistenti soudce.²³ Příjemci soudní výzvy jsou povinni ve stanovené lhůtě, sdělené např. „návrhy na dokazování zašlete soudu ve lhůtě tří dnů od doručení této výzvy“, zaslat soudu požadované písemnosti. V případě, že tak neučiní, může zde docházet k úmyslným průtahům soudního řízení a účastníci tímto

---

²³ BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z., MAZANEC, M., *Občanský soudní řád. Komentář – I. díl*, s. 202

mohou komplikovat samotný proces. Soudcovská lhůta lze prodloužit a o jejím prodloužení rozhoduje soudce.

Soudcovská lhůta se vztahuje i na jiné účastníky přibrané v průběhu soudního řízení, příkladem je znalec, zákonný zástupce, opatrovník a jiní. Těmto účastníkům běží nová lhůta od doby vstupu do řízení.

Zákonnou lhůtu prodloužit nelze. Délku této lhůty neovlivní ani žádný soud. Zákonná lhůta se týká všech účastníků řízení a to ve věci odvolání k rozsudku, podání mimořádných odvolání - dovolání a jejich odůvodnění, námitek podjatosti. Z tohoto hlediska řízení protahovat nelze, neboť v případě pozdního podání a nedodržení zákonné lhůty rozhodnutí nabývá právní moci a opožděně podaný návrh se odmítá. Délka lhůty pro odvolání je v každém rozhodnutí různá, proto je uvedena v poučení na závěr písemného rozhodnutí, příp. jsou účastníci poučeni po jeho vyhlášení přímo před soudem. V každém písemném vyhotovení je vždy délka pro podání odvolání přesně stanovena včetně orgánu, ke kterému stížnosti nebo odvolání budou podávána k dalšímu rozhodnutí.

3.3 Účastníci občanského soudního řízení

Charakteristické pro každé občanské soudní řízení je, že ve věci se nejedná pouze o problematiku, která bude projednána, tedy o předmět řízení. Zde hrají zároveň velkou roli příslušné subjekty, o kterých se v řízení rozhoduje – těmi jsou účastníci. Soud rozhoduje ve sporném řízení o právech vzniklých mezi účastníky soudního řízení.²⁴

3.3.1 Práva a možnosti účastníka soudního řízení

Účastníci občanského řízení musí mít zajištěné stejné možnosti k uplatnění práv před soudem. Platí zde zásada rovnosti účastníků, kdy povinností soudu je příslušný návrh projednat nestranně a nezávisle ve spravedlivém řízení.²⁵ Žádný z účastníků nesmí být procesně nijak zvýhodněn. Nad dodržováním principů uplatnění stejných práv jedné či druhé strany dohlíží soud.

Občanský soudní řád ve svých ustanoveních ukládá zásady, které je nutno plnit při rozhodování v občanském řízení:

- poučení všech účastníků (vhodné pro orientaci týkající se průběhu řízení a objasnění procesního práva);
- účastník, který se nemůže plně věnovat řízení, si může zvolit svého procesního opatrovníka, zmocněnce;
- pokud není účastník ze zdravotních důvodů či jiných závažných důvodů schopen se zúčastnit jednání, soud opatrovníka ustanoví (u některých jednání je nutné opatrovníka ustanovit – např. omezení svéprávnosti);
- každý účastník má právo požádat soud o ustanovení zástupce *ex officio*²⁶ (soud ustanovuje zástupce v řízení z důvodu ochrany zájmů účastníka);
- při každém soudním řízení musí být vyhotoven protokol o jednání (viz. Příloha č. 1); povinností soudu je záznam při jakémkoliv jednání s účastníkem, např. jednání v občanskoprávní kanceláři;

²⁴ ZOULÍK, F.: *Řízení sporné a nesporné jako druhy civilního procesu*, s. 87

²⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ Na základě poučení předsedy senátu si účastník řízení může k ochraně svých práv a zájmů požádat soud o přiřazení zástupce. Zástupce se z praktického hlediska přiřazuje ze seznamu advokátů. Musí zde být potvrzeny předpoklady, že účastník splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků z důvodu vlastní finanční situace. Tuto skutečnost soud ověřuje na základě prošetření stavu žadatele obecně ve vztahu k řízení a k osobním, výdělkovým a majetkovým poměrům.

- doručování žalob a návrhů ostatním účastníkům příslušné věci;
  - neméně důležitou povinností soudu je provádět důkazy pouze při jednání a v přítomnosti řádně předvolaných účastníků (pozn. provádět důkazy lze i v případě, že jeden z účastníků byl řádně předvolán, ale k soudu se bez řádné omluvy nedostavil. V opačném případě, kdy by předvolání soudu k jednání nebylo účastníkovi řádně doručeno, a soud by důkazy prováděl, došlo by k porušení zásady rovnosti účastníků; Soud musí důsledně respektovat zásady pro projednání podané žaloby;
  - možnost účastníka vznést námitku podjatosti a vyloučit tím daného soudce z projednání věci (nejpozději tak může stěžovatel učinit při prvním jednání);
  - námitka podjatosti musí být sdělena jasně a podána proti konkrétnímu soudci nebo přisedícímu; zároveň musí být důkladně odůvodněna, aby bylo zřejmé, v čem účastník podjatost spatřuje a zda je jeho námitka důvodná a oprávněná;
  - řádně odůvodnit vyhlášené rozhodnutí a důkladně vysvětlit toho rozhodnutí do písemného vyhotovení rozsudku/usnesení;
  - rozhodnutí v písemné formě řádně doručit účastníkům; v případě odvolání kopii doručit protistraně;²⁷
- ... a další.

U všech výše uvedených zásad je velmi podstatným aspektem řízení dodržování lhůt. Týká se převážně veškerých kroků nutných k přímému zahájení jednání před soudem až k pravomocnému rozhodnutí.

Rovnost účastníků před soudem je zároveň daná z hlediska užitého jazyka. Každý má právo na jednání ve svém mateřském jazyce, rovněž bez nadbytečných průtahů ve smyslu úmyslného prodloužení lhůt. V případě, že se k soudu dostaví účastník jiné než české národnosti a zcela nerozumí, má právo žádat tlumočnicka během průběhu soudního jednání, rovněž tak může podávat návrhy ve svém mateřském jazyce. Toto by měl učinit při zahájení prvního jednání. Pokud je účastník cizí národnosti, ale česky rozumí a je schopen jednání před soudem v jazyce českém, nemusí o tlumočnicka žádat. V praxi však je obvyklé, že účastník řízení cizí národnosti česky nerozumí a problematiku řeči neřeší. Jeho komunikační schopnosti v českém jazyce jsou neslučitelné s plynulým jednáním soudu,

---

²⁷ JIRSA, J., TREBATICKÝ P., KORBEL, F., a kol.: *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 106

resp. zcela mizivé. Soud je tedy povinen před zahájením samotného procesu se dotazovat přítomného, zda je schopen jednání v jazyce českém. V případě, že nikoliv, je povinností soudu účastníkovi ustanovit tlumočnicka. Právní zástupce účastníka, pokud je zvolený, nemá žádný vliv na podmínky a procesní stav pro ustanovení tlumočnicka pro cizince. Tato práva jsou zakotvena v občanském soudním řádu a Listině základních práv a svobod.²⁸

Stejná práva na tlumočnicka mají účastníci se sluchovým postižením nebo hluchoslepé osoby.²⁹ Soud nesmí účastníkům s uvedeným postižením v žádném případě krátit na právech, zároveň to však není omluva ani důvod pro nadměrné procesní prodloužení lhůt a protahování soudního řízení. Takto postiženým osobám soud ustanoví tlumočnicka pro český znakový jazyk, neboť je to v jejich případě jediná možná forma komunikace (pokud nepřijmeme písemnou formu).

Pro ustanovení tlumočnicka soud zpravidla užívá seznam zapsaných tlumočnicků, kteří jsou zapsáni v seznamu vedeném u každého krajského soudu v České republice. Tlumočnick se do seznamu zapisuje v případě složení slibu.³⁰ Odměnu tlumočnicka hradí stát avšak pouze v případě, byl-li ustanoven soudem.

3.3.2 Procesní postavení zástupce účastníka

Aby soud mohl jednat a rozhodnout bez zbytečných průtahů a prodlužování lhůt, uvedení účastníci musí být zastoupeni svým zástupcem. Zástupci účastníka jsou voleni na základě zákona, na základě plné moci nebo na základě rozhodnutí.

Zastoupení na základě zákona

Zákonní zástupci účastníka jsou voleni v případech, že fyzická osoba, jako účastník řízení, nemůže jednat před soudem zcela samostatně. Jedná se o osoby, kterým buď zákon

---

²⁸ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky; čl. 37 odst. 4: „*Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočnicka.*“

²⁹ Zákon č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnických, ve znění pozdějších předpisů

nepřiznává procesní způsobilost, nebo nemají procesní způsobilost ani ve věci, která je předmětem řízení.³¹

Svéprávnost vzniká uzavřením manželství nebo zletilostí. Svéprávnosti může být soudně zbavena osoba s duševní poruchou, která není schopna vnímat a činit jakékoliv právní ani procesní úkony.

Účastníci soudního jednání s omezenou svéprávností či nezletilí musí mít svého zákonného zástupce v případě, že tak určí soud. Mohou jednat i samostatně jen tehdy, kdy soud neshledal žádné závažné překážky, což v běžné praxi není obvyklé.³² Zákonným zástupcem nezletilé osoby může být:

- rodič – otec i matka mají každý samostatná práva vůči nezletilému, která jsou rovnocenná; v případě, že jedná jako zákonný zástupce pouze jeden rodič, předpokládá se, že v souladu s názory rodiče druhého;
- opatrovník – v případě omezení odpovědnosti obou rodičů nebo střetu zájmů rodičů a tedy nedostatečně zajišťované potřeby a zájmy nezletilého dítěte; opatrovníka nezletilému ustanovuje soud;
- poručník – v případě, že žádný z rodičů nejeví zájem o nezletilé dítě a tedy nevykonává rodičovskou odpovědnost; poručník je tedy zákonným zástupcem a nezletilého zastupuje ve všech úkonech a řízeních bez jakéhokoliv omezení;
- osvojitel – pouze zletilá a svéprávná osoba, která v den osvojení přebírá funkci rodiče a vytváří si tak vztah k nezletilému dítěti jako „k vlastnímu“; před soudem má stejná práva jako rodič (v praxi běžně osvojitelé, jedná se převážně o manželské páry),³³

Zastoupení na základě plné moci

Účastník si pro své jednání před soudem může zvolit svého zástupce. Zvolený zástupce musí zastupování svého klienta přijmout. Občanský zákoník nerozlišoval mezi

---

³¹ BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z., MAZANEC, M., *Občanský soudní řád. Komentář – I. díl*, s. 87
Blíže: § 19 o. s. ř.: „Způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít právo a povinnosti; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává.“ Dále pak § 20 odst. 1 o. s. ř.: „Každý může před soudem jako účastník jednat samostatně (procesní způsobilost) v tom rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv brát na sebe povinnosti.“

³² JIRSA, J., TREBATICKÝ P., KORBEL, F., a kol.: *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 106

³³ Tamtéž, s. 155

dohodou a plnou mocí mezi účastníkem a zvoleným zástupcem, rozdíl tedy určil Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 5429/2007, ze dne 22. 4. 2010: „*Při zastoupení na základě plné moci je třeba rozlišovat mezi dohodou o plné moci a mezi samotnou plnou mocí. Dohoda o plné moci (zastoupení či zmocnění) je smlouva mezi zmocnitelem a zmocněncem, kterou se zmocněnec zavazuje zastupovat zmocnitele v dohodnutém rozsahu, příp. za dohodnutých podmínek; uzavřením této dohody vzniká právní vztah zastoupení mezi zmocnitelem a zmocněncem. Plná moc je jednostranný právní úkon zmocnitele, určený (adresovaný) třetí osobě (třetím osobám), v němž zmocnitel prohlašuje, že si zvolil zmocněnce, aby ho zastupoval v rozsahu uvedeném v této plné moci; Udělení plné moci není samo o sobě smlouvou, ale jednostranným právním úkonem.*“³⁴ Pro jednání před soudem zmocněnec musí své zmocnění přijmout a stvrdit svým podpisem. Plná moc se předkládá soudu, příp. zakládá do spisu. Předtisk nutných náležitostí plné moci je součástí této diplomové práce jako Příloha č. 2.

Ovšem i tyto procesní kroky mohou způsobit prodlevy v nařízení soudního jednání či v samotném průběhu jednání. Pokud účastníci budou úmyslně měnit své právní zástupce, soud své rozhodnutí bude odkládat jednak z důvodu provedení všech procesních a navrhovaných důkazů, tak z důvodu jednacího řádu, neboť pro účastníka a jeho zástupce musí být dodržena lhůta k přípravě na jednání. I v tomto hledisku je možno spatřovat úmysly prodlev ze strany účastníků.

V případě zastoupení na základě plné moci je nutno uvést zastoupení ve věcech týkajících se utajovaných informací.³⁵ Zastupitelskou činnost mohou vykonávat pouze fyzické osoby, které jsou Národním bezpečnostním úřadem prověřeny a mají oprávnění k zastupování. Oprávnění se vydává na určitý stupeň utajení.³⁶

V České republice je na základě dobrovolnosti nejčastějším zástupcem v občanském soudním řízení advokát (viz. Příloha č. 2). Účastník si jej volí na základě svého vlastního uvážení a udělení plné moci, nebo může být účastníkovi přidělen soudem. Advokát je povinen zastupovat svého klienta v průběhu celého řízení a v zákonem daných podmínkách, a tím zajistit klientovi právní službu. Ostatně právo na právní pomoc je

---

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 5429/2007, ze dne 22. 4. 2010

³⁵ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ Stupně utajení jsou blíže uvedeny v Seznamu utajovaných informací zpracovaný NBÚ v Praze. Stupně se dělí: PT = přísně tajné, T = tajné, D = důvěrné, V = vyhrazené. Utajovaná informace musí být označena stupněm dle uvedeného seznamu.

zakotveno v Listině základních práv a svobod.³⁷ Advokát však může k jednání před soudem, na základě udělené substituční plné moci (viz. Příloha č. 3), určit svého koncipienta nebo jiného advokáta. Veškeré právní kroky ze strany advokacie a v řízení před soudem mají určené limity, které jsou blíže popsány v zákoně o advokacii. Všichni advokáti musí být uvedeni v seznamu advokátů, jinak nemohou vykonávat svou advokátní praxi. V případě jakéhokoliv provinění neslučitelného s činností advokáta, je tato osoba ze seznamu advokátů vyškrtnuta.³⁸

Stejně jako advokáta si účastník soudního řízení může zvolit ke svému zastupování notáře. Notář je však omezen jen na určitou právní pomoc, která je blíže popsána v notářském řádu. Notáři je možno udělit pouze procesní plnou moc.³⁹

Nutností pro provedení soudního jednání v případě časté změny právního zastoupení některého účastníka je vypovězení plné moci předchozího zvoleného právního zástupce. V občanském soudním řízení není možné udělit k právnímu zastupování plnou moc více advokátům nebo notářům.

Zastoupení na základě rozhodnutí

V případě ohrožení soudního řízení ve smyslu zbytečných průtahů z důvodu neschopnosti samostatného jednání účastníka, předseda senátu ustanoví opatrovníka. Opatrovníkem soud jmenuje především osobu blízkou. V případě, že toto není možné, soud ustanoví opatrovníkem advokáta.⁴⁰ K protahování soudního řízení mohou vést vady v ustanovení opatrovníka. Tyto potom zatěžují celé řízení. Důvodem k podání žaloby pro zmatečnost může být špatné doručování v průběhu řízení nebo nesprávný postup soudu způsobený tím, že účastníkovi odepřel práva a možnosti jednat před soudem.⁴¹

Lhůty opatrovníkovi běží až v době, kdy se opatrovník ujme zastupování. V případě, že dojde k procesní situaci, kdy zastoupení účastníka není platné či funkční,

---

³⁷ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky - čl. 37 odst. 2

³⁸ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ Zákon č. 358/1992 Sb., Zákon České národní rady o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů - § 29 - 31

⁴¹ JIRSA, J., TREBATICKÝ P., KORBEL, F., a kol.: *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 214

lhůty pro úkony jsou pozastaveny. Tedy další možnost, jak úmyslně občanské soudní řízení protahovat.

V mnoha případech je snaha účastníků různými taktikami oddálit konečné rozhodnutí soudu značně viditelná. Příkladem jsou omluvy pro dlouhodobé nemoci či jiná zdravotní omezení. Účastník si stojí za tím, že má zdravotní omezení neslučitelné s účastí u soudu a není zastoupen advokátem. Zároveň trvá na tom, aby soudní řízení neprobíhalo v jeho nepřítomnosti, neboť chce být osobně účasten. Zde je v převážné většině viditelný aspekt úmyslného protahování soudního řízení a oddalování konečného rozhodnutí.

Proti nastávajícím procesním průtahům může soud učinit následující kroky:⁴²

- dotazovat se účastníka na jeho zdravotní stav a příp. jeho délku trvání; v případě dlouhotrvající neschopnosti účasti soudního řízení jej soud vyzve k ustanovení zástupce (účastník si zástupce zvolí sám);
- v případě větších komplikací má soud nárok vyžádat si část lékařské dokumentace o zdravotním stavu účastníka od ošetřujícího lékaře, která by měla potvrdit či vyvrátit úmysl k taktickému protahování; k vyžádání zdravotní dokumentace musí dát souhlas účastník; pokud tento souhlas neudělí, může soud vyžádat zprávu od lékaře, zda je jeho pacient schopen účasti u konkrétního soudního úkonu či zda mu zdravotní problémy brání účasti na celém řízení; soud může nechat vypracovat znalecký posudek o zdravotním stavu účastníka;
- při závažných pohybových problémech nebo jiných zdravotních omezeních soud může úkon (výslech) provést v příslušném zařízení, kde se účastník nachází, např. nemocnice;
- při nejasnosti v omezení účastníka při výslechu a dalších uváděných zdravotních komplikací, může soud ustanovit znalce k posouzení zdravotního stavu jmenovaného; toto však v běžné praxi není zcela obvyklé;
- soud ustanoví opatrovníka pro zastupování práv účastníka soudního řízení;

Předseda senátu ustanovuje zástupce – advokáta, v případě osvobození od soudních poplatků pro hájení práv a zájmů účastníka. Dále pak ve věcech, kdy je zastoupení povinné, stanoví předseda senátu účastníkovi advokáta.

---

⁴² JIRSA, J., TREBATICKÝ P., KORBEL, F., a kol.: *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 221

3.3.3 Úkony účastníků a možné vlivy na průtahy řízení

Procesní úkony všech účastníků řízení musí splňovat daný význam a vést k cíli, ke kterému je celý úkon směřován. Jakým způsobem má být procesní forma celého řízení vedena není uvedeno v žádném předpise ani zákoně. Stejně jako nejsou přesně určeny zákonné lhůty, které by udržovaly soudní řízení v určitém tempu, a nedocházelo by stále častěji k záměrnému protahování kteréhokoliv úkonu ze stran účastníků. S jakoukoliv formou procesního úkonu je soud povinen se zabývat, avšak alespoň v tomto směru má soud zákonnou pravomoc a to ve smyslu odmítnutí podání.⁴³ Tedy je nutné, aby každé podání u soudu obsahovalo nutné náležitosti obecné a zvláštní. Pokud tomu tak je, návrhem se zahajuje samotné řízení v dané věci. Pokud tomu tak není, soud musí vyzvat navrhovatele k doplnění chybějících údajů nutných pro zahájení a může stanovit lhůtu, ve které je účastník povinen doplnit uvedené nedostatky. Lhůta má zajistit hladký průběh celého sporu bez úmyslných kroků ve smyslu protahování řízení z pozice žalovaného nebo žalobce.⁴⁴

Návrh u soudu pro zahájení občanského soudního řízení lze podat písemně na podatelnu soudu, lze zaslat poštou nebo elektronicky, tj. prostřednictvím datové sítě, tj. do datové schránky soudu. Elektronické podání musí obsahovat elektronický podpis, poté už se nevyžaduje předložení originálu. Uvedené elektronické podání s připojeným podpisem je považované za originální.⁴⁵ Přílohy k elektronickému podání připojit lze a stávají se nedílnou součástí podaného návrhu.⁴⁶ Pro soud není stanovena žádná zákonná lhůta, která by ukládala povinnost se předmětným návrhem do určité doby zabývat. Očekává se a v praxi je tak vykonáváno, že soudce nejpozději do třiceti dnů od podání návrhu v občanském soudním řízení udělá úkon ve spise v případě, že součástí jsou veškeré

---

⁴³ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 43 odst. 1 – „Předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti, nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést.“

⁴⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 43 odst. 2 – „Není-li přes vyzvu předsedy podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne. K ostatním podáním soud nepřihlíží, dokud nebudou řádně opravena nebo doplněna. O těchto následcích musí být účastník poučen.“

⁴⁵ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁶ JIRSA, J., TREBATICKÝ P., KORBEL, F., a kol.: *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 310

požadované náležitosti. Výjimkou jsou předběžná opatření, která soudy řeší přednostně a nemají odkladný účinek. Stejně podmínky jsou dané u insolvenčního řízení.

Všeobecně nelze před zahájením občanského soudního řízení, resp. samotného jednání, přesně určit, v jakém časovém rozmezí bude soud jednat. Vliv na samotný průběh mohou mít účastníci a jejich přístup k dané věci, tzn. podstatou je snaha o rozumné řešení. Tedy nežádat bez podstatných důvodů a dalších důkazních návrhů o odročení a tím zbytečně neprotahovat soudní řízení. Přístupovat k této problematice zodpovědně a neomlouvat se z jednání bez závažných důvodů.⁴⁷ Ze strany soudu může být jednání též pozdrženo z důvodu pracovní vytíženosti soudce nebo závažnosti projednávaného případu. Tedy i soud samotný může zavinit zcela neúmyslné průtahy. Tomu se justice snaží bránit, kdy však přesně stanovená doba, aby se dalo určit, že se jedná o zbytečný průtah ve věci, stanovena není (obecně: pokud alespoň do třech měsíců nebyl učiněn smysluplný úkon, může účastník řízení považovat průtahy ze strany soudu za úmyslné a neodůvodněné).

Ze strany soudu, v případě velké vytíženosti, tento upřednostňuje řízení týkajících se nezletilých. Pokud účastník právem pociťuje zpomalené reakce soudu, může tento písemně vyzvat k nápravě. Stejně tak lze podat stížnost proti chování a vedení soudu. První z možností je podání přímo do protokolu v průběhu samotného řízení, případně sepsat stížnost ve správní kanceláři soudu. Účastník má též právo vše zaprotokolovat do záznamu, který se během jednání pořizuje. Stížnost musí obsahovat veškeré potřebné náležitosti, tj. důvod podání stížnosti, proti komu je vznesena, kdy a kým. Každá stížnost musí být podepsaná. Stížnosti se předkládají předsedovi soudu a na vyřízení je stanovena lhůta třiceti dnů, ve výjimečných případech dvou měsíců. Objasnění konfliktní situace a její vyřešení se písemně sdělí stěžovateli. Žádnou stížnost, která je podaná k soudu anonymně, předseda soudu ani nikdo jiný nevyřizuje.⁴⁸ Pokud předseda soudu svým šetřením zjistí nedostatky, které stěžovatel uváděl ve své stížnosti a byly zcela oprávněné, je povinen účastníkovi sdělit jak jej napravil, příp. uvést kroky, které k nápravě povedou. O stížnostech taktéž rozhoduje předseda krajského soudu, vrchního soudu nebo Nejvyššího soudu, popř. ministerstvo.⁴⁹ Žádné stížnosti ani jejich řešení nesmí ovlivňovat soud v jeho nezávislosti.

---

⁴⁷ Pozn.: za závažný důvod je považována nemoc, příp. úmrtí v rodině. V případě dlouhodobé nemoci se doporučuje zvolení zástupce pro danou věc.

⁴⁸ KOCOUREK, J., ZÁRUBA, J. *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství*. Komentář, s. 367

⁴⁹ Pozn.: Ministerstvo spravedlnosti rozhoduje o stížnostech týkajících se průtahů soudního řízení

Opakem je problematika týkající se snahy co nejrychleji případ vyřídit s rizikem ohrožení absolutní nezávislosti a spravedlnosti. Proto není vždy správným krokem „chtít vše ihned“, což mnozí navrhovatelé vyžadují a předpokládají. Jak bylo uvedeno výše, řízení před soudem nemůže ovlivnit jen soud, ale především účastník řízení a jeho postoj k dané věci. Procesními aspekty jsou podané návrhy se všemi nutnými náležitostmi, přebírání si pošty včas, dostavování se k soudu na předvolání nebo výzvu ve stanovený čas. Dále v případě doplnění důkazních návrhů reagovat soudu na výzvy obratem, případně zajistit soudu potřebné informace, které se od účastníka vyžadují. Dalším důležitým krokem pro objasnění podaného návrhu a k urychlení rozhodování je mluvit před soudem pravdu a nic nezamlčovat. Soudci odpovídat na kladené otázky stručně a přímo, bez výrazných a především zbytečných výmluv.

Otázka stížností na nespokojenost účastníka je zakotvena i v zákoně č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, který uvádí v § 164 odst. 1: *„Fyzické a právnické osoby (dále jen „stěžovatel“) jsou oprávněny obracet se na orgány státní správy soudů se stížnostmi, jen jde-li o průtahy v řízení nebo o nevhodné chování soudních osob anebo narušování důstojnosti řízení před soudem. Zda jde o stížnost, se posuzuje podle obsahu podání bez ohledu na to, jak bylo označeno.“*⁵⁰

Účastník může být s přešetřením daného orgánu a následně s rozhodnutím nespokojen. Může shledat ve výsledku šetření důvodné nedostatky. I zde má stěžovatel právo na přešetření, které je též podloženo zákonem č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.⁵¹ Pokud si podá stížnost opakovaně bez důvodných či nových skutečností a neustále odkazuje na stejné události, soud ani ministerstvo se příslušnou stížností nemusí zabývat. Pokud si účastník podá stížnost proti jednání jiného státního orgánu, podává stížnost ústavní, o které rozhoduje Ústavní soud.⁵² Ústavní stížnost je podávána především z důvodu porušení zákona nebo nedodržení ústavního pořádku. Dále může být stížnost

---

⁵⁰ KOCOUREK, J., ZÁRUBA, J. *Zákon o soudech a soudcích. Zákon o státním zastupitelství*. Komentář, s. 367

⁵¹ Blíže: § 174 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích, „Má-li stěžovatel zato, že stížnost na nevhodné chování soudních osob nebo narušování důstojnosti řízení, kterou podal u příslušného orgánu státní správy soudu, jím nebyla řádně vyřízena, může požádat (a) ministerstvo, aby přešetřilo způsob vyřízení stížnosti vyřizované předsedou Nejvyššího soudu, předsedou vrchního soudu nebo předsedou krajského soudu, (b) předsedou krajského soudu, aby přešetřil způsob vyřízení stížnosti vyřizované předsedou okresního soudu.

⁵² Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, § 72 SSZ

podaná v podobě návrhu a to na zrušení zákona, jestliže užitím v praxi je zjištěno, že zmiňovaný předpis je taktéž v rozporu s ústavními zákony či pořádkem.⁵³

3.4 Procesní lhůta aneb jak zabránit průtahům soudního řízení

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích v § 174a uvádí podmínky, které je nutno dodržet v případě procesního úkonu, konkrétně v žádosti o určení lhůty k provedení úkonu v projednávaném řízení. Tento předpis byl vydán, aby účastník řízení nebyl krácen na svých právech ani ze strany soudu a to ve smyslu neodůvodněných a zbytečných průtahů. Jedná se o určení lhůty soudem, do jaké doby bude konkrétní věc vyřízena. Je to hlavní obrana proti průtahům ze strany soudu. Otázkou je, zda to v praxi je možné s vykonáním důkazních materiálů a dostatečným dokazováním obecně. Tedy zda § 174a SSZ opravdu zajistí plynulost občanského soudního řízení.⁵⁴ Mnohdy však účastník požaduje lhůtu, kterou nelze dodržet, neboť by nebyly provedeny veškeré potřebné úkony týkající se procesu v tak krátké časové lhůtě a soud by nemohl spravedlivě rozhodnout.

Návrh na určení procesní lhůty navrhovatel podává u soudu, kde je příslušná věc projednávaná. Stejně jako u stížnosti k Ústavnímu soudu, musí návrh obsahovat podstatné náležitosti.⁵⁵ Tedy, kdo ho podává, vlastnoruční podpis, datum podání a přesný popis návrhu, který účastník uvádí a po soudu požaduje. Zároveň v jaké konkrétní části celého soudního řízení.

Od podání návrhu navrhovatelem po jeho vyřešení, veškeré potřebné kroky zajišťuje soud, o kterých je navrhovatel pravidelně informován. Pokud o návrhu nerozhoduje soud, ke kterému byl návrh podán, postupuje se návrh příslušnému soudu, který je oprávněný v této věci rozhodnout. Součástí návrhu se k vydání rozhodnutí zasílá celý spis, kterého se celá problematika týká. Bez přiloženého spisu by nebylo možné spravedlivě posoudit, zda k nepřiměřeným průtahům dochází a následně určit lhůtu k provedení úkonu, o kterou je žádáno v návrhu.

---

⁵³ Tamtéž, § 74 SSZ

⁵⁴ KOCOUREK, J., ZÁRUBA, J. *Zákon o soudech a soudcích. Zákon o státním zastupitelství*. Komentář, s. 373

⁵⁵ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, § 174a odst. 2 SSZ: „Návrh na určení lhůty se podává u soudu, vůči kterému jsou průtahy v řízení namítány. Z návrhu musí být patrné, kdo jej podává, o jakou věc a jaký procesní úkon se jedná, v čem jsou podle navrhovatele spatřovány průtahy v řízení a čeho se navrhovatel domáhá. Dále musí návrh obsahovat označení soudu, vůči němuž směřuje, musí být podepsán a datován.“

Soud o návrhu rozhodne a následně vydává usnesení. Usnesení se zamítá v případě, že žádost neobsahuje návrhy na určení lhůty z důvodu průtahů soudního řízení. Návrh se také zamítá, když soud žádné zbytečné průtahy ve věci, na kterou je návrh podán, neshledá. V opačném případě se lhůta určí a náhradu nákladů řízení následně uhradí stát.⁵⁶

V celkovém výsledku jsou vydána usnesení, která rozhodují o prošetření návrhu. Jak je uvedeno výše, soud může návrh odmítnout nebo zamítnout. Zamítnout lze nejen z důvodu, že se návrh netýká průtahů soudního řízení, ale také v případě, že úkon, který dle navrhovatele nebyl učiněn a stále se na něj čeká, byl soudem proveden.

Návrhu však soud může vyhovět s tím, že označí procesní úkon za podstatný pro samotné řízení a uloží povinnost soudu nižší instance, který se od prvopočátku občanskou věcí zabývá, aby úkon provedl, a zároveň stanoví procesní lhůtu, ve které ukládá povinnost soudu tento důkaz provést. Podřízený soud je následně určenou lhůtou vázán a musí jej dodržet.⁵⁷

Proti usnesení vydané nadřízeným soudem, týkající se procesních průtahů v řízení, nelze podat žádný opravný prostředek, tedy stížnost, odvolání ani dovolání.

Usnesení se v písemné podobě doručuje navrhovateli a soudu, kterého se rozhodnutí o návrhu týká.

3.4.1 Evropský soudní dvůr ve vztahu k členským státům

Úkolem Evropské unie – resp. Evropského soudního dvora⁵⁸ je zajistit dodržování a jednotné užívání všech právních předpisů ve všech členských státech. Evropská unie vydává směrnice, nařízení a právní předpisy samostatně. Zde je předpoklad vzájemné spolupráce soudů České republiky s Evropským soudním dvorem. Stejně tak tomu je u ostatních členských států. Soudní dvůr je považován za orgán mnoha jazyků.⁵⁹ Různorodost projednávaných věcí je dána specifickými právními systémy jednotlivých členských států a zároveň mnoha rozdílnými jazyky. Při projednání konkrétní věci Soudní

---

⁵⁶ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, § 174a odst. 7 SSZ: „Dospěje-li příslušný soud k závěru, že návrh na určení lhůty je oprávněný, protože s ohledem na složitost věci, význam předmětu řízení pro navrhovatele, postup účastníků nebo stran řízení a na dosavadní postup soudu dochází v řízení k průtahům, určí lhůtu pro provedení procesního úkonu, u něhož jsou v návrhu namítány průtahy; Touto lhůtou je soud, příslušný k provedení procesního úkonu, vázán.

⁵⁷ KOCOUREK, J., ZÁRUBA, J. *Zákon o soudech a soudcích. Zákon o státním zastupitelství*. Komentář, s. 374

⁵⁸ Pozn. se sídlem v Lucemburku. Adresa: Rue du Fort Niedergrünwald, L-2925 Lucemburk

⁵⁹ http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7015/ [online text, dne 7.9.2015]

dvůr jedná v jazyce podle členského státu, kterého se předmětné řízení týká. Uvedená jazyková vybavenost a různorodost má především zajistit komunikaci soudu s účastníky řízení.

Obdobně Evropský soud jedná v případě vydávané judikatury, kterou přizpůsobuje určitým jazykem k dané zemi, kde budou práva jasně a zřetelně vykládaná. Jednotlivé členské státy Evropské unie mají různé soudní systémy a vlastní zákony, resp. vlastní celý právní systém.

3.4.2 Evropský soud pro lidská práva

Evropský soud pro lidská práva vznikl na základě Úmluvy o lidských právech a základních svobod,⁶⁰ a dalších závazků, které z této vyplývají. Jedná se o soubor politických a občanských práv a svobod. Evropský soud zpravidla kontroluje dodržování závazků a povinností převzatých smluvními stranami (členskými státy). Konkrétně se zabývá stížnostmi proti porušení Úmluvy. Je řazen mezi soudy mezinárodní a sídlí ve Štrasburku. Hlavní spory řešené na této půdě jsou mezi jednotlivci nebo mezi jednotlivci a státem. Úkolem soudu je nepotlačovat lidská práva, chránit úctu a principy demokracie. Zároveň jsou postupně do judikatury zahrnovány změny spojené se společenským vývojem a rozvojem lidských práv, což se odráží v nutnosti vydávání dodatkových protokolů.

Podanou stížností se nejprve zabývá tzv. výbor,⁶¹ který určí, zda je stížnost přípustná či nikoli. O samotné stížnosti rozhodují soudci v senátu a v případě, že věc je velmi závažného charakteru, rozhoduje tzv. Velký senát. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva je konečné. Není možné podat další stížnost, neboť soud vyšší instance neexistuje.

Zde se také musí dodržovat určité podmínky, aby mohl soud ve věci, kde je podaná stížnost, rozhodnout. Stejně jako u zdejších soudů, stížnost nesmí být podána anonymně. Poslední vnitrostátní rozhodnutí nesmí být starší než půl roku. Pokud rozhodnutí, proti kterému je stížnost podávána, bylo vydáno staršího data než 6 měsíců, nelze o stížnosti jednat. Neboť i zde se musí dodržovat dané lhůty ke spravedlivému vedení procesu. Lhůty poskytují dostatečně dlouhou dobu na přípravu a podání stížnosti od vydání posledního

---

⁶⁰ Blíže: tj. Listina vycházející se Všeobecné deklarace lidských práv, která byla vyhlášena v roce 1948 Valným shromážděním Organizace spojených národů.

⁶¹ Pozn.: výbor je složen ze tří soudců

vnitrostátního rozhodnutí a mají zachovávat právní jistotu jednotlivců. Proto nedbalost stěžovatele, v podobě opožděného podání, nelze omluvit. Určené lhůty mají zajistit obranu proti průtahům v soudním řízení a zajistit tak důvěru občanů ve spravedlnost. O stížnosti nesmí zároveň rozhodovat ještě jiný soud. Stejně tak musí být dodržena podmínka, že stěžovatel vyčerpal veškeré možné prostředky k podání stížnosti v dané zemi, odkud celý problém vychází.⁶² Podmínky Štrasburského soudu mají posílit důvěru občanů v zachování a dodržování demokratických principů.

Stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva nemusí podávat pouze jednatel, ale i skupina, organizace příp. stát jako celek.

Česká republika a její občané se obvykle obrací na pomoc ke Štrasburskému soudu ve věcech, kde jsou hlavním předmětem jednání průtahy v soudním řízení. V některých případových spisech se může jednat dokonce o diskriminaci a zanedbání ochrany práv občanů. Vzhledem ke složitému postupu na domáhání se práv ve Štrasburku, občané ve většině případů volí cestu jim bližší a přístupnější, a to, že se snaží svých práv domáhat prostřednictvím ombudsmana, veřejného ochránce lidských práv.

Lze uvést skutečný případ řešený u vnitrostátních soudů České republiky a následně u Evropského soudu pro lidská práva. Jedná se o stěžovatele J. F. proti M. F. v původním řízení o úpravě poměrů k nezletilým dětem, následně řešené pro potlačení práv otce a jeho diskriminaci. Štrasburský soud však rozhoduje pouze o obsahu stížnosti, nikoliv o rozhodnutí vnitrostátního soudu. Posuzuje veškeré okolnosti případu a rozhoduje, zda byla dodržena spravedlnost a veškerá práva respektovaná Úmluvou.

Stěžovatel J. F. k podanému návrhu na rozvod a k návrhu na úpravu poměrů k nezletilým synům námitky nevznesl. Dohoda byla před soudem schválena. Úprava styků se syny probíhala několik měsíců bez komplikací. Následně docházelo ke komunikačním problémům mezi rodiči, úprava styku dětí s otcem přestala fungovat. J. F. si podal návrh k Obvodnímu soudu pro Prahu 9 na změnu úpravy poměrů. Zde soud v předběžném opatření (bez jakéhokoliv návrhu) vydal rozhodnutí, které ukládalo úpravu styku s otcem velmi omezeně, konkrétně pouze jedenkrát za čtrnáct dní o víkendu. M. F. rozhodnutí soudu nerespektovala a za žádných okolností neplnila. Stěžovatel podal návrh na uložení pokuty paní M. F. Následně, vyžadoval vydání předběžného opatření na svěřeni synů do

---

⁶² <http://www.davidzahumensky.cz/2014/06/24/podani-stiznosti-k-eslp-po-lednu-2014-doporuceni-pro-praxi/> [online text, dne 8. 10. 2015]

péče otce. Veškeré návrhy týkající se styku s dětmi byly zamítnuty. Kontakty otce se syny byly soudně značně omezeny, a to se souhlasem opatrovníka. K tomuto kroku dal podnět jednak znalec a dále tak soud rozhodl na základě stanoviska specializovaného dětského centra, (kam děti docházely z důvodu krizové situace ve vývoji), škol a dalších posudků. Shledal zde za opodstatněný důvod ohrožený vývoj dětí v případě styku s otcem.⁶³

Po podaném odvolání stěžovatelem k Městskému soudu v Praze se spis ztratil. Nutná byla jeho rekonstrukce. Situace ve vztahu synů s otcem se stále více vyhrocovala. Při setkáních byla několikrát přítomna policie z důvodu nevhodného až agresivního chování otce. Otec stále obhajoval svá práva tím, že matka synům vytváří vůči němu nepřátelské prostředí a potlačuje veškerá práva na styk se svými dětmi. Mnohokrát si stěžovatel J. F. podával stížnost proti vydaným usnesením o odvolání proti rozsudkům. Všechna byla zamítnuta. Po vyhrocení celé situace byla následně na J. F. uvalena soudní vazba za spáchání trestného činu únosu. Po propuštění na svobodu čelil několika trestním oznámení.

Aby nedocházelo k traumatizujícím situacím synů během styku s otcem, byla nařízena předběžným opatřením nutná účast psychologa po dobu jejich setkání. Zde byl zřejmý velmi nepřátelský postoj obou synů vůči stěžovateli J. F.

Poté J. F. podal stížnost k Ústavnímu soudu. Považoval za krácení svých práv a nedodržení principu subsidiarity a spravedlnosti nečinnost Obvodního soudu pro Prahu 9, kterou spatřoval v „ignorování“ jeho podaných návrhů. Soud tak nemohl nerespektovat jeho soukromé právo a potlačil i právo občana na spravedlivý soudní proces.⁶⁴

Ústavní soud považoval průtahy v řízení za nenapravitelné a nenávratné. Avšak skutečnost v úmyslných průtazích shledával, na straně matky M. F. Vyzval tedy soudce Obvodního soudu pro Prahu 9, aby těmito záměrným krokům ze stran účastníků zamezil. Matka M. F. byla vyzvána k plnění soudních rozhodnutí a zákonem uložených povinností. Autorita otce poznamenala na synech traumatizující vzpomínky, jak uvedl nový znalecký posudek. Opatrovník nezletilých taktéž neshledal kladný postoj otce k dětem, spíše naopak. Proto veřejný ochránce práv uvedl, že přístup otce je velmi pasivní a značně ohrožující

---

⁶³ Marková, I.: *Evropský soud pro lidská práva a jeho vybraná rozhodnutí týkající se České republiky*, s. 103

⁶⁴ Tamtéž.

vůči dalšímu vývoji nezl. Toto bylo potvrzeno určením diagnózy u dětí – posttraumatizující stresová porucha.⁶⁵

O veškerých dosud zmíněných návrzích podaných stěžovatelem J. F., případně M. F., rozhodovaly soudy vnitrostátní. Po vyčerpání všech možností domoci se svých práv, které dle stěžovatele byly popřeny, byla podána stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva. Za hlavní důvod stížnosti uvedl průtahy v průběhu soudního řízení a nedispoziční prostředek zabraňující celou délku projednávané věci. Po posouzení příslušnosti se soud stížností zabýval. Vzhledem ke složitosti věci neshledal průtahy ve věci za úmyslné. Řízení týkající se nezletilých se musí projednávat přednostně a jak je již známo, na délku celého řízení mají většinový vliv účastníci a jejich přístup k projednávanému případu. Lhůta pro ukončení věci vnitrostátními soudy přesně stanovena není. Na celý proces má vliv více okolností.⁶⁶

Štrasburský soud avšak důrazně upozornil na prodlevu v jednání ze strany soudu vzhledem ke ztrátě a rekonstrukci spisu u Městského soudu v Praze. Z tohoto důrazně vinil soudy vnitrostátní a poukazoval na jejich odpovědnost. Dále poukazoval na střídavé jednání u dvou soudů (Obvodní soud pro Prahu 9 a Městský soud v Praze). Zde byla uznána stížnost J. F. s tím, že nebyla dodržena „přiměřená lhůta“ soudního procesu a tedy došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách. Dále byla uznána stížnost J. F. i ve smyslu popření styku s nezletilými v rozhodnutích vnitrostátními soudy, neboť tím byl porušen článek 8 Úmluvy. Zde judikatura důrazně poukazuje na citlivé jednání v případech týkajících se nezletilých dětí, aby nebyl poškozen jejich další vývoj. Zároveň však nezavrhoval sankce uložené soudy v České republice, neboť obrana proti nevhodným až agresivním či nebezpečným jednáním účastníka je nutná.⁶⁷

---

⁶⁵ Marková, I.: *Evropský soud pro lidská práva a jeho vybraná rozhodnutí týkající se České republiky*, s. 103

⁶⁶ Tamtéž, s. 107

⁶⁷ Tamtéž, s. 109-111

3.5 Procesní aspekty v občanském řízení před soudem 1. stupně

Občanské soudní řízení jsou sporná a nesporná. Jedná se o účastníky řízení, které se v postavení před soudem nazývají žalobce a žalovaný.⁶⁸ Zde soud rozhoduje o jejich právech a ochraně práva. Dodržování soudních a zákonných předpisů je zde považováno za nutnost. Do sporných řízení lze řadit majetkové řízení, určovací žaloby – spor o vlastnictví, rozvod. Mezi nesporné řízení lze zahrnout převážně řízení týkající se péče o nezletilé děti a to z důvodu rozdílného způsobu dokazování než ve věcech sporných.

3.5.1 Prvky a zásady podstatné pro zahájení soudního řízení

Počátek řízení spočívá v podání návrhu, tj. žaloby, která musí obsahovat veškeré zákonem stanovené náležitosti. K žalobě je třeba připojit důkazní návrhy, které žalobce požaduje během procesu projednat. Již podání žaloby může ovlivnit délku celého soudního řízení. Pokud tato obsahuje vše podstatné pro zahájení soudního řízení, pak soudce nemusí vyžadovat dodatečné doplnění chybějících údajů a důkazů a nedochází ke zbytečným průtahům od samotného podání žaloby. Zde je proto velmi obvyklé konzultovat svá práva a možnosti s právním zástupcem.

Žalobce žalobu podává na základě své vlastní vůle a rozhodnutí. Znění žaloby závisí pouze na žalobci, toto soud změnit ani ovlivnit nijak nemůže. V případě, že by žalobce chtěl svůj již podaný návrh změnit, může tak učinit s tím, že soud změnu buď připustí, nebo ne. Pokud soud změnu připustí a stane se tak v průběhu jednání, kdy procesní protistrana není přítomna, je povinností soudu zaslat v písemné podobě veškeré změny ostatním účastníkům na vědomí do vlastních rukou.⁶⁹ Bez těchto kroků nelze nadále pokračovat v projednávání případu. O možných případech týkajících se změn podaných žalob k soudům 1. stupně a jejich důvodných oznámení se Nejvyšší soud snažil pojem „změna návrhu“ definovat v rozsudku ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 32Odo 1186/2005: *„Změnou návrhu ve smyslu ustanovení § 95 o. s. ř. se zejména rozumí změna spočívající v tom, že žalobce na základě stejného skutkového základu požaduje stejné plnění ve větším*

⁶⁸ Zde je kladen velký důraz na dodržování pojmů žalobce, žalovaný a to po legislativních změnách v občanském soudním řádu platných ke dni 1. 1. 2014.

⁶⁹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů - § 79

rozsahu, než se domáhal v návrhu, (jde o tzv. rozšíření návrhu); na základě stejného skutkového základu požaduje jiné plnění, např. místo uložení povinnosti k nepeněžitému plnění se domáhá zaplacení peněžité částky; na základě stejného skutkového stavu požaduje místo splnění povinnosti vydání určujícího výroku nebo naopak, tj. mění žalobu o plnění na určovací žalobu; požaduje sice stejné plnění, ale na základě jiného skutkového stavu, než ho vylíčil v návrhu, a to buď zcela nového, nebo doplněného o další rozhodující skutečnosti; na základě jiného skutkového stavu požaduje jiné plnění.⁷⁰

Ke změně podané žaloby dochází vždy, když žalobce doplňuje svá původní tvrzení o nové skutečnosti (nemusí se jednat jen o dokazování k již podané žalobě) nebo svá původní tvrzení v podaném žalobním návrhu mění. V tomto případě mohou mít účastníci protistrany případně i soud podezření, zda žalobce během projednávané věci nemění svůj náhled na žalobu a na základě uvedených změn se nesnaží průtahovými kroky odkládat rozhodnutí soudu. Ve skutečnosti v některých případech je snahou žalobce oddálit rozhodnutí soudu tím, že žádá překvalifikování skutkových tvrzení, případně se domáhá přímo rozšíření původního návrhu – rozšíření žaloby o nové skutečnosti. Naopak, návrh na změnu žaloby či částečné pozměnění může soud ze zákona zamítnout v podobě vydaného usnesení. Důvodem zamítnutí změny návrhu jsou podklady z návrhu původního, procesně nepoužitelného pro další dokazování v návrhu pozměněném.⁷¹

Žalobu rovněž nelze projednat v případě, že u místně příslušného soudu⁷² probíhá žaloba jiná týkající se stejného žalovaného a to pro stejný nárok. Jednoho konkrétního nároku se lze u soudu domáhat pouze jednou jedinou žalobou. Nelze vést více řízení najednou pro stejný nárok. V případě nároku odlišného však lze na stejného žalovaného podat žalobu další.

Soudní řízení je zahájeno podáním návrhu, jak bylo uvedeno v úvodu této kapitoly. Tedy dnem, kdy byl soudu návrh doručen (v elektronické podobě prostřednictvím datové schránky – zde se za zahájení řízení považuje doba, kdy je návrh dostupný informačnímu systému okresního soudu). V průběhu přípravy jednání soudem je nutno zjistit a zhodnotit, zda podaná žaloba netrpí zásadními vadami, které by bránily dalším zákonným postupům.

---

⁷⁰ JIRSA, J., DOLEŽAL, M., VANČUROVÁ, K. a kol., *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha II. § 79 - 180 občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 92

⁷¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů - § 95 odst. 1, 2

⁷² Místní příslušnost civilního soudu: tj. vymezení rozsahu působnosti soudů stejného stupně. Místní příslušnost je zpravidla určena dle bydliště účastníka (fyzické osoby), přechodného pobytu. V případě, že se jedná o podnikatele, místní příslušnost se určuje dle sídla podnikání. Blíže: HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*, s. 438

V případě, že vady shledány nejsou lze předpokládat, že příprava k jednání proběhne bez komplikací. Pokud by soudce v návrhu nedostatky našel a žalobce by na výzvu soudu k doplnění žaloby nereagoval, soud by usnesením žalobu odmítl. Každý soudce má za povinnost projednávat žaloby bez zbytečných soudních průtahů a dodržovat tak přiměřenou dobu, kterou by v závislosti na složitosti podané žaloby, soud měl trvat.

Soud by však neměl o žalobě rozhodovat na úkor kvality vedení soudního řízení, bez provedení dostatečných důkazů a to jen proto, aby se urychlil celý proces. Soudce k projednání žaloby musí být řádně obeznámen s danými skutečnostmi případně novými, které nastali po podání žaloby. V opačném případě by mohlo dojít k rozhodnutí soudu 1. stupně, avšak s následkem zrušení vydaného rozhodnutí odvolacím soudem. Tento aspekt proto neurychluje v mnoha případech soudní řízení, nýbrž způsobuje průtahy v soudním řízení. Převážná většina soudců se snaží své návrhy projednávat v přiměřené době a snahou mnoha z nich je posílit odpovědnost za způsob a následně výsledek soudního řízení (ze strany účastníka). Průtahy v soudním řízení úmyslně způsobují strany účastníků. Lze s jistotou říci, že k průtahům viditelně přispívá chování a přístup účastníků. Toto lze spatřovat v pasivní komunikaci se soudem. Průtahovost může způsobit i nevědomost žalobce, který podá návrh k místně nepřislušnému soudu nebo nezaplatí poplatek za podání žaloby. Justice musí být efektivní, proto je snahou legislativy vydávat nařízení a zákony v takovém znění, aby poskytovaly občanům ochranu práv a zároveň všem daly pocit ochrannosti a bezpečnosti v právním státě,⁷³ jako je Česká republika.

Občanský soudní řád soudu ukládá, aby řízení byly vedeny dle zásad uvedených v § 100 o. s. ř. První zásada je *zásada hospodárnosti* a značí projednání žaloby v co nejkratší době z důvodu následného zvyšování náhrady nákladů řízení. Stejně stanovisko je vedeno ohledně zatížení účastníků, které by mělo býti co nejmenší. Druhá zásada se nazývá *zásada oficality*, což značí pro soud povinnost jednat o podaném návrhu a následně i rozhodnout přesto, že účastníci nejsou vůči soudu aktivní a komunikují velice sporadicky, příp. záporně.⁷⁴

K nařízenému jednání se účastník může včas a řádně omluvit, ale pouze z vážných důvodů. Omluva musí obsahovat podstatné náležitosti týkající se především důvodu

---

⁷³ Právní stát: stát disponující demokratickým charakterem – dělba moci, ochrana lidských práv, suverenita lidu. Zde je uplatňována legalita. Blíže: HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*, s. 793

⁷⁴ JIRSA, J., DOLEŽAL, M., VANČUROVÁ, K. a kol., *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha II. § 79 - 180 občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 122

nemožnosti účastnit se ve stanoveném termínu soudního řízení. Účastník musí trvat na osobní účasti při projednávání jeho věci. Součástí omluvy by rovněž měla být žádost o odročení jednání. Soud jednání odročí na jiný termín, o kterém je účastník následně písemně vyrozuměn (v případě, že nemá zvoleného právního zástupce, který by přítomen byl). Důvodem odročení jsou práva žalobce či žalovaného být osobně přítomen u soudního řízení.

Průtahy soudního řízení ze strany účastníka jsou často způsobeny pasivním přístupem k projednávání věci. V případě, že soud neshledá důvody pro odročení jednání z důvodu řádné omluvy žalobce nebo žalovaného, pokračuje v nařízeném jednání. Dokazování je prováděno důkazy navrženými ve spise (výslech žalobce, žalovaného, výslechy svědků, jakákoliv vyjádření orgánů státní správy, fyzických a právnických osob, nepochybně znalecký posudek, pokud byl ve věci požadován, listinnými důkazy aj.). Pokud soud provedené dokazování považuje za dostatečné a strana, která se jednání účastní, nemá další návrhy k jeho doplnění, může v daném stavu soudce rozhodnout bez účasti protistrany. Zde jsou zákonem podloženy možnosti projednávání žaloby bez aktivního přístupu žalobce nebo žalovaného vzhledem k úmyslným průtahům, které jsou spatřovány v jejich chování a pozici vůči soudu. Soud nikdy nemůže ponechat žádný návrh bez rozhodnutí a považovat tak spor za ukončený.

Další povinností soudce je zajištění pořádku⁷⁵ během projednávání žaloby, aby nedošlo k narušení důstojnosti jednání případně jeho průběhu. Zákon všem účastníkům ukládá dodržování pokynů soudu, které mají také zajistit rychlý průběh občanského soudního řízení. Nejčastěji používanými jsou následující pokyny:

- osobní účast u přípravného jednání
- osobní účast u jednání před soudem 1. stupně
- osobní účast u jiných soudních úkonů

zde je možnost řádného zastoupení žalobce nebo žalovaného zvoleným právním zástupcem v případě, že soud výslovně nevyžaduje výslech některého z účastníků

- dostavit se na předvolání ke znalci a spolupracovat z důvodu zpracování znaleckého posudku

---

⁷⁵ V mnoha případech je pořádek nutno zajistit mimo pokynů soudce i přítomností justiční stráže (tj. úkoly vězeňské služby, tedy ozbrojeného a bezpečnostního sboru, která zajišťují bezpečnost a pořádek během výkonu soudních řízení případně během výkonu a další činnosti státního zastupitelství či Ministerstva spravedlnosti). Blíže: Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- informovat soud o mimosoudních jednáních a jejich aktuálním stavu (běžně tak je účastníky uvedeno na základě dotazu soudu při jednání)
- odpovídat na dotazy soudu (zaslané v písemné podobě) ve stanovených lhůtách – lhůty jsou soudci stanoveny dle závažnosti požadované informace (v praxi je běžně uvedena lhůta max. 20 dnů).

Předvolání žalobce i žalovaného k jednání před soudem (viz. Příloha č. 4) musí být oběma protistranám doručeno v předstihu,⁷⁶ aby každý účastník měl dostatek času se na ústní řízení připravit. Soud určuje termíny dle vhodnosti projednávat žalobu a nepochybně dle složitosti, tj. na jednání si stanoví čas dle odhadované náročnosti případu.⁷⁷ Stejně tak soudce zvažuje přítomnost předvolávaného svědka a jeho nutná, příp. potřebná účast aj. Účastníkům jednání uvedených v žalobě jako žalobce, žalovaný, je zasíláno v mnoha případech předvolání do vlastních rukou (opět zde je rozhodujícím aspektem složitost a důležitost řešené žaloby a její stupeň závažnosti, případně utajenosti).

3.5.2 Zásada veřejnosti

Občanská soudní řízení jsou v České republice projednávány veřejně, pod principem zásady veřejnosti. Zákon toto stanovuje v § 116 o. s. ř. Veřejné projednávání případů dává soudu částečnou ochranitelnost v problematice spravedlivých procesů. Občané se mohou jednání zúčastňovat osobně a pak je zvýšena možnost zachování důvěry ve spravedlivé soudnictví naší země. Tato možnost není zakotvena pouze v zákonech a předpisech České republiky, ale je dána v národních judikaturách jiných států a zároveň ctí demokratický právní řád. Právo účastnit se veřejně soudního jednání je omezeno pouze v nutných případech, týkajících se obav z ohrožení důstojného jednání a v případě projednávání utajovaných informací, kterými by byla Česká republika ohrožena ve své

---

⁷⁶ Od 1. 7. 2009 ujednání lhůty k přípravě na jednání, týkající se všech soudů a všech typů jednání- tj. desetidenní lhůta k přípravě. V případě ohrožení práva účastníka na spravedlivý proces nedodržením lhůty v podobě jejího pokračení, odvolací soud má možnost a pravomoci ke zrušení vydaného rozhodnutí soudem 1. stupně a vrátit konkrétní případ k opětovnému projednání – i toto lze brát jako aspekt lhůtečnosti pro nedodržení zákonných povinností a tímto lze zároveň shrnout další průtah v řízení. Blíže: JIRSA, J., DOLEŽAL, M., VANČUROVÁ, K. a kol. *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha II. § 79 - 180 občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 237

⁷⁷ Soudce nemá zákonem stanovenou lhůtu k nařízení délky jednání. Časový harmonogram si určuje dle praktických zkušeností a předpokladů, které důkazy listinné a důkazy výslechem svědků budou v dané termíny provedeny. Tím je odhadem určena doba, za kterou by mělo být jednání vykonáno.

bezpečnosti. Veřejnost by mohla být z jednání vyloučena i na žádost účastníka, kterého se jednání přímo týká. Vyloučení veřejnosti může požadovat kdokoliv z procesních stran, kdo by měl pocit ohrožení mravnosti ze strany návštěvníků projednávaného procesu. Přítomná veřejnost je řádně poučena o zachování mlčenlivosti projednávaného případu a veškerých dalších informací, které před soudem zazní. Soudce se může dotazovat osob přítomných v jednací síni na jejich identitu a to z důvodu, že by byli pro konkrétní objasnění věci navrhováni jako svědci. Pak by museli soudní síň opustit na základě práva vyloučení veřejnosti z jednací síně soudcem, aby nedošlo k jejich ovlivnění doposud projednávaných skutečností. V případě, že by navrhovaný svědek jednací síň opustit nechtěl a výslovně žádal svou přítomnost po celou dobu jednání, mohlo by dojít ke znehodnocení důvěryhodnosti svědka při výslechu před soudem.

Soudce z jednací síně také může vykázat osobu, která by výrazně narušovala svými projevy a poznámkami průběh řízení, a tím by komplikovala celé dokazování. Stejně tak lze využít možnosti uložení pořádkové pokuty.⁷⁸

Snahou účastníků v jednací síni může být znepríjemňování průběhu jednání. Tato snaha může vycházet z jakéhokoliv úmyslu jednotlivce. V žádném případě nesmí veřejnost způsobovat svými projevy v jednací síni průtahy v řízení a snažit se o oddálení rozhodnutí soudu.

Obecně, rozsudek musí být vyhlášen veřejně (i v případě utajovaných skutečností).

3.5.3 Dodržování předpisů předsedy senátu jako forma důstojného řízení

Celé jednání před občanským soudem⁷⁹ řídí předseda senátu. Důležitými kroky k plynulému projednávání podané žaloby a obrana proti způsobení nežádoucích průtahů ze strany soudu, jsou:

---

⁷⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů:

§ 53 odst. 1 o. s. ř.: „Tomu, kdo hrubě ztěžuje postup řízení zejména tím, že se nedostaví bez vážného důvodu k soudu nebo neuposlechne příkazu soudu, nebo kdo ruší pořádek, nebo kdo učinil hrubě urážlivé podání anebo nesplnil povinnosti uvedené v § 294, 295 a 320ab, může předseda senátu uložit usnesením pořádkovou pokutu až do výše 50 000,- Kč.“

§ 53 odst. 2 o. s. ř.: „Uloženou pořádkovou pokutu může předseda senátu dodatečně, a to i po skončení řízení, prominout, jestliže to odůvodňuje pozdější chování toho, jemuž byla uložena.“

§ 53 odst. 3 o. s. ř.: „Pořádkové pokuty připadají státu. Pro vymáhání pořádkové pokuty se uplatní postup stanovený daňovým řádem.“

⁷⁹ Pozn.: jednání před trestním soudem vede samosoudce - předseda senátu. Zde je rozhodující závažnost trestného činu a jeho kvalifikace dle trestního zákoníku.

- dodržování a zachování důstojnosti všech procesních stran a soudu, tj. soudce, právní zástupci a státní zástupce musí být oblečeni v taláru; nutnost dodržování zasedacího pořádku, kdy v jednací síni jsou vždy přesně stanovená místa pro žalobce, žalované, jejich právní zástupce i veřejnost;⁸⁰
- předseda senátu určuje průběh jednání a dává najevo soudní autoritu (přísluší mu první a poslední slovo, uděluje a odmítá slovo účastníkům, provádí veškeré dokazování, dle závažnosti připouští nebo zamítá další procesní navrhané důkazy, zjednává a vyhlašuje nutná opatření, vydává a vyhlašuje rozhodnutí;
- po zahájení soudního jednání při dodržování etických pravidel předseda senátu vyzve účastníky k předložení dokladu totožnosti. Jedná-li se o znalce, tito musí doložit k průkazu totožnosti ještě znalecký průkaz; toto by mělo být provedeno formou žádosti;
- nutností je uvést, že důstojné jednání a jeho atmosféru lze rozpoznat již od zahájení řízení (možnosti zdržení zbytečných komentářů jako útoky na protistranu, pozdrav předsedy senátu směrem k účastníkům, povstání účastníka na výzvu předsedy senátu aj.); dostavení se předsedy senátu včas do jednací síně (zde se předseda senátu může ze závažných důvodů opozdit, proto je vhodné se účastníkům ihned po příchodu omluvit; pak dochází ke zvýšení autority a možného názoru slušnosti).

Veškeré výše uvedené body jsou povinni podržovat i členové senátu. Na základě rozhodnutí předsedy senátu tento může výjimečné pravomoci přenést na zmiňované členy, příp. se s nimi o opatřeních v průběhu jednání radit v krátkých poradách. I těchto členů se týká procesní důstojnost. Zde je také nutno dodržovat etické chování. Může zmírnit ve sporných žalobách vzájemnou nenávisť protistran a směřovat tak k možnosti řešení případu smírnou cestou.⁸¹

---

⁸⁰ Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

⁸¹ Smír: představuje řešení problému v projednávaném případě cestou smíru, tj. odstranění rozporů bránících projednání a autoritativnímu rozhodnutí formou kompromisů. Případ však musí disponovat vhodnou povahou věci.

4. Zákonný postup předsedy senátu při jednání v praxi

Vyvolání účastníků

- do jednací síně se dostaví předvolané osoby, po jejich příchodu jsou vyzváni k předložení průkazů totožnosti a dalších potřebných průkazů (např. průkaz znalce, průkaz advokáta);
- průkazy musí být v platnosti

Ověření podmínek pro uskutečnění jednání

- totožnost se zaznamenává do protokolu (elektronický předtisk sloužící k pořizování záznamu – v záhlaví se údaje uvádí k doplnění přítomnosti účastníků, v případě průkazu znalce. Taktéž v případě advokáta se zaznamenají čísla průkazů (tyto jsou přiděleny Českou advokátní komorou);

Zahájení jednání

- předseda senátu zahájí jednání a následně sděluje předmět projednávané věci; od účastníků zjišťuje procesní stanoviska a jejich postavení k podané žalobě (zda na návrhu žalobce trvá, zda žalovaný zaujímá postoj obrany proti podané žalobě);

Pokus předsedy senátu o uzavření smíru

- snahou každého předsedy senátu je rozhodnout ve věci samé smírem; před pokračováním v jednání se předseda senátu snaží o smír mezi účastníky protistran (zde je možnost uznání žalovaným o nároku požadovaném od žalobce, další možností je vzetí žaloby ze strany žalobce zpět); tuto aktivitu je nejvhodnější a vlastně nutné vyvíjet v přípravném řízení – tedy před přímým zahájením řízení před soudem a to formou písemné výzvy;

Výzva k přednesu žaloby a vyjádření obrany proti žalobě

- zde v praxi projednávaných případech nedochází k zásadním změnám, které by změnily nebo zvláště ovlivnily zahájení jednání; k neprotahování doby určené pro jednání účastníci ve smyslu přechodu k dokazování převážně odkazují na písemné vyhotovení žaloby, stejně tak žalovaný, který se k žalobě před zahájením jednání písemně vyjádřil; ve svém slovním projevu žalovaný zpravidla odkazuje na písemné vyhotovení svého vyjádření a zdůrazňuje návrh na zamítnutí žaloby;

Dokazování

- předseda senátu přednese účastníkům důkazy, které budou v průběhu řízení provedeny (ve sporných řízeních soud provádí důkazy pouze navržené účastníky, v nesporných řízeních může zajišťovat důkazy samostatně bez návrhu); navrhované důkazy ze strany předsedy senátu nesmí porušovat zásadu rovnosti protistran; před výslechy účastníků předseda senátu vyjádří nesporná skutková tvrzení, příp. sporná s tím, že přednese důkazní materiály provedené v průběhu přípravného jednání (vyžadované zpravidla písemnou formou)
- po zahajovací části soudního řízení se zpravidla přechází k přímému dokazování před soudem (výslech žalobce, žalovaného, svědků, znalce aj.)
- předseda senátu rovněž rozhoduje, které důkazy v průběhu jednání budou provedeny; mnoho z nich lze odmítnout (jsou považovány za nesporné nebo už několikrát byly navrhovány a následně odmítnuty);
- veškeré důkazy musí být zákonné;

Před dokazováním je povinností předsedy senátu řádně účastníka poučit. Rozšířené poučení zavedla novela občanského soudního řádu ze dne 23. 2. 2000.⁸² Vyhláší se v následujících situacích:

- při výzvě k doplnění skutečností, které by mohly rozhodnout o výsledku procesu
- při výzvě, aby účastník překvalifikoval skutková tvrzení i přesto, že z jeho pohledu nejsou pro daný spor vůbec podstatná
- při výzvě k označení dalších důkazů, které jsou povinností účastníka

---

⁸² JIRSA, J., DOLEŽAL, M., VANČUROVÁ, K. a kol. *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha II. § 79 - 180 občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*, s. 257

- při obecném poučení účastníka (především žalobce nebo žalovaného, který není zastoupen advokátem) týkající se procesních povinností a práv.⁸³

Skončení dokazování

Veškeré návrhy na provedení dalších důkazů musí být navrhovány před vyhlášením rozhodnutí. V případě, že žalobce ani žalovaný nemají další důkazní návrhy, předsedou senátu je dokazování vyhlášeno za skončené a procesní účastníci jsou vyzváni k závěrečným řečem.

Závěrečné řeči

Účastníci již uvedli všechny podstatné argumenty podporující jejich procesní postavení a další nové skutečnosti před soudem neuvádějí a důkazy nenavrhují. Ke shrnutí procesního tvrzení dochází v závěrečné řeči, kdy mají zcela poslední možnost soud přesvědčit o jejich právu a pravdivosti tvrzení. Zákonem není nikde stanoveno, kdo má první právo na závěrečnou řeč. V praxi však předseda senátu k závěrečné řeči vyzve nejprve žalobce a následně žalovaného. Nikdo z nich není na svých právech závěrečné řeči žádným způsobem krácen.⁸⁴

Shrnutá struktura závěrečné řeči by měla vypadat takto: žalobce/žalovaný shrne prokazované důkazy a zhodnotí je, uveden je skutkový závěr, v případě právního zastoupení se specifikuje právní kvalifikace skutkového závěru s odkazem na soudní judikaturu řešící velmi podobnou problematiku (účastníci bez právního vzdělání právní kvalifikaci běžně nespecifikují), konečný návrh („žalobce žádá, aby soud žalobě vyhověl“ nebo „žalovaný navrhuje, aby soud žalobu zamítl“) a vyčíslení náhrady nákladů řízení se uvádí zcela na závěr. V případě, že účastníci nemají vyčíslené náklady řízení, je možné, aby požadovanou a řádně vyčíslenou náhradu nákladů řízení zaslali soudu obratem po skončení jednání elektronickou formou.

---

⁸³ JIRSA, J., DOLEŽAL, M., VANČUROVÁ, K. a kol. *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha II. § 79 - 180 občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014.* s. 257

⁸⁴ Právo na závěrečnou řeč má i státní zástupce, je-li od počátku soudního procesu veden jako vedlejší účastník a soudního řízení se účastní. Stejně tomu je i v případě opatrovníka apod.

Porada senátu

Porada senátu (v případě, že se jedná o senátní projednání věci⁸⁵) se koná po závěrečné řeči všech účastníků, kterých se toto právo týká. Pro nerušené rozhodování se jednání přerušuje za účelem porady senátu a následně vyhlášení rozsudku.

Vyhlášení rozsudku a poučení o opravném prostředku

Závěrem je vyhlášeno rozhodnutí ve věci samé. Předseda senátu rozhodne o celém případě nebo může rozhodnout jen o jeho části. Rozhodnutí je vyhlášeno formou rozsudku nebo usnesení (záleží na druhu rozhodnutí).

Po vyhlášení rozhodnutí je ze strany soudu rozsudek (usnesení) důkladně odůvodněn. Zároveň je povinností soudce poučit účastníky o možnosti podání opravného prostředku proti vydanému rozhodnutí a to i s uvedením lhůty podání. V případě okresních soudů se odvolání podává ke krajskému soudu, který je příslušným soudem rozhodujícím o opravném prostředku.

Ukončení jednání

Po závěrečném poučení se mohou účastníci vyjádřit případně si ponechat lhůtu k podání odvolání. Následně je jednání ukončeno.

Celkové stručné schéma postupu předsedy senátu o průběhu soudního řízení je uvedeno v Příloze č. 5.

---

⁸⁵ Tj. předseda senátu a přísedící

4.1 Aplikace procesních aspektů do soudního řízení v praxi

V teoretické části této diplomové práce byla problematika daného tématu věnovaná spravedlivému soudnímu procesu se specifickým náhledem na občanské soudní řízení. Dále se téma věnovalo významným aspektům, které mohou podstatu práva na ochranu práv jednak potvrdit, zároveň však způsobit ztrátu důvěry ve spravedlivé soudnictví v rámci způsobení úmyslných průtahů v řízení ze stran účastníků.

Soudy musí respektovat práva účastníka řízení a jeho protistrany. Nikdo nesmí mít pocit jednostrannosti soudce. Spravedlivé řízení je podloženo zásadou rovnosti, což ve své podstatě znamená, že každý má možnost za neznevýhodněných podmínek v rámci jednání s protistranou, se vyjádřit k danému případu a zároveň je právem všech účastníků řízení, kteří jsou hlavními aktéry projednávaného řízení, nahlížet do všech dokumentů založených ve spise. Ke každému listinnému důkazu se může účastník vyjádřit jak písemně, tak přímo u jednání soudu do protokolu o jednání. Nikdo nesmí být na uvedených právech krácen za žádných okolností.

Téma zabývající se manželstvím všeobecně, tzn. od jeho počátku až po zánik, je velmi široké a hluboce obsáhlé. Nelze se v podmínkách rozsahu práce zabývat zcela podrobně. Diplomová práce se z těchto důvodů zaměřuje na zánik manželství, neboť v praxi je zřejmé, že problematika vzniku manželství (ve smyslu platně uzavřeného manželství) se v soudních sporech téměř neřeší,⁸⁶ a proto v tomto okruhu účastníci procesních stran úmyslně nezpůsobují průtahy v řízení. Dále s ohledem na dodržování procesních lhůt je třeba zmínit úmysl účastníků a v mnoha případech i zvyšující se vzájemná nenávisť některých z nich v případě vypořádání společného jmění manželů, které je důležitou částí rozvodu, nikoliv však nejpodstatnější (zmíněné nezletilé děti).

Po praktické stránce je nutné uvést následky zániku manželství uvedené v zákoně č. 89/2012 Sb., § 759 - § 770 o. s. ř. Za nejpodstatnější jsou považována:

- zpětvzetí původního příjmení od právní moci rozsudku o rozvodu manželství a to ve lhůtě nejpozději šesti měsíců (jen v případech, že manžel přijal příjmení druhého manžela při vstupu do manželství) - § 759 o. s. ř.

---

⁸⁶ Blíže: jediným příkladem ze soudní praxe může být řízení o povolení manželství (§ 367 ZŘS), kdy nezletilý starší 16ti let může požádat soud o povolení manželství a má plnou procesní způsobilost.

- výživné rozvedeného manžela: § 760 odst. 1 o. s. ř. *“Není-li rozvedený manžel schopen sám se živit a jeho neschopnost má svůj původ v manželství nebo v souvislosti s ním, má vůči němu jeho bývalý manžel v přiměřeném rozsahu vyživovací povinnost, lze-li to na něm spravedlivě požadovat, zejména s ohledem na věk nebo zdravotní stav rozvedeného manžela v době rozvodu nebo skončení péče o společné dítě rozvedených manželů.”*

§ 760 odst. 2 o. s. ř. *“Při rozhodování o výživném nebo o jeho výši vezme soud zřetel, jak dlouho rozvedené manželství trvalo a jak dlouho je rozvedeno...”* (hledí se na možnost získání zaměstnání bez závažných překážek, způsob hospodaření s vlastním majetkem, v případě beztretnosti – manžel vůči druhému manželovi nespáchá trestný čin aj.).

Rozsah vyživovací povinnosti si mohou manželé stanovit dohodou nebo formou odbytného bez dalšího nároku na výživné druhého manžela (§ 761 o. s. ř.), v případě, že nedojde k dohodě mezi manželi, o výživném rozhoduje soud na základě podání návrhu.

Právo rozvedeného manžela na výživné ovšem zaniká, když uzavře manželství s jinou osobou (stejně podmínky platí i u registrovaného partnerství).

- Majetkové povinnosti a práva při zániku manželství (lze určit dohodou příp. podat návrh na vypořádání rozhodnutím soudu, § 764 – 765 o. s. ř.).
- Bydlení po zániku manželství (§ 766 - § 770).

Nejprve je nutné, pro všeobecný rozhled podaných návrhů na rozvod u Okresního soudu v Kolíně, uvést statistiky rozvodovosti a jejich početní nárůst za poslední čtyři roky, tj. od roku 2012. Následně je proveden rozbor jednotlivých případů týkajících se jednání o návrhu na rozvod, pravomocně skončených u Okresního soudu v Kolíně. Nedílnou součástí, což bude podrobněji vysvětleno následovně, je úprava poměrů k nezletilým dětem v případě, že se narodily z manželství. Procesně je upravena v ZŘS.

4.2 Analýza soudních řízení ve statistické linii v rámci ukončených sporů

Statistiky uvedené v následujících tabulkách se týkají návrhů na rozvod od roku 2012 do roku 2015. Převážná většina byla ukončena vyhlášením rozsudku. Minimální počet návrhů je vyřízeno zpětvzetím, postoupením (dle příslušnosti soudu) nebo zastavením. Ve dvou případech byl návrh dle § 43 odst. 2 o. s. ř. odmítnut,⁸⁷ jedná se o případy z roku 2014.

Podmínkou pro podání a následné řízení ve věci návrhu na rozvod je pravomocné rozhodnutí o úpravě poměrů k nezletilým dětem v případě, že se v manželství narodily. Pokud úprava poměrů nezl. není soudně projednána a nenabyla právní moci, nelze o návrhu na rozvod jednat ani rozhodnout.

Úprava poměrů k nezl. se řeší soudně na oddělení „P“ – opatrovnické oddělení.

Opakem je problematika majetku. V případě, že se účastníci rozvodového řízení nebyli schopni dohodnout na dělení majetku před jednáním soudu o návrhu na rozvod, soud může proběhnout a věc ukončit rozhodnutím, neboť majetkové poměry manželů lze na základě dodatečně podaného návrhu řešit až tři roky po právní moci rozvodového rozsudku. Tento soudní proces se v judikatuře nazývá vypořádání společného jmění manželů.

Praktická část se po rozboru statistických ukazatelů zakotvených v následujících tabulkách a jejich závěrů, bude věnovat základním poznatkům zákonem stanovených, ve smyslu obecních ustanovení rozvodu manželství. K zajímavosti a přehledu budou uvedeny případy řešení rozvodu před soudem. Oba případy poukazují na průtahy soudního řízení ze stran účastníků před soudem prvního stupně a následně v odvolacím řízení, avšak pouze v rámci České republiky. Druhý případ je navíc zajímavý tím, že odvolací soud zdůraznil pochybení na straně soudu, nikoliv jen na přístupu procesních stran.

---

⁸⁷ Tzn.: pokud žalobce, který byl soudem vyzván k doplnění podání (případně dalším opravám), na výzvu nereaguje, soudce musí návrh na zahájení řízení odmítnout, neboť obsahuje závažné procesní nedostatky a v jednání o návrhu nelze pokračovat.

Tabulka č. 1 : Výkaz o pohybu agendy rejstříku C – Okresní soud v Kolíně
(v oblasti rozvodů)

Agenda C - návrh na rozvod				
rok	2012	2013	2014	2015
převedené z minulého období	95	78	123	101
obživlo ⁸⁸	9	6	2	3
nový nápad - CELKEM	322	375	324	294
vyřízeno celkem	349	336	348	313
— rozsudkem	290	260	288	254
— postoupením	1	0	0	1
— zastavením	0	2	1	5
— zpětvzetím	0	1	0	0
— odmítnutím podle § 43 odst. 2 o. s. ř.	0	0	2	0
— jinak	58	73	57	53
nevyřízeno celkem	78	123	101	85

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

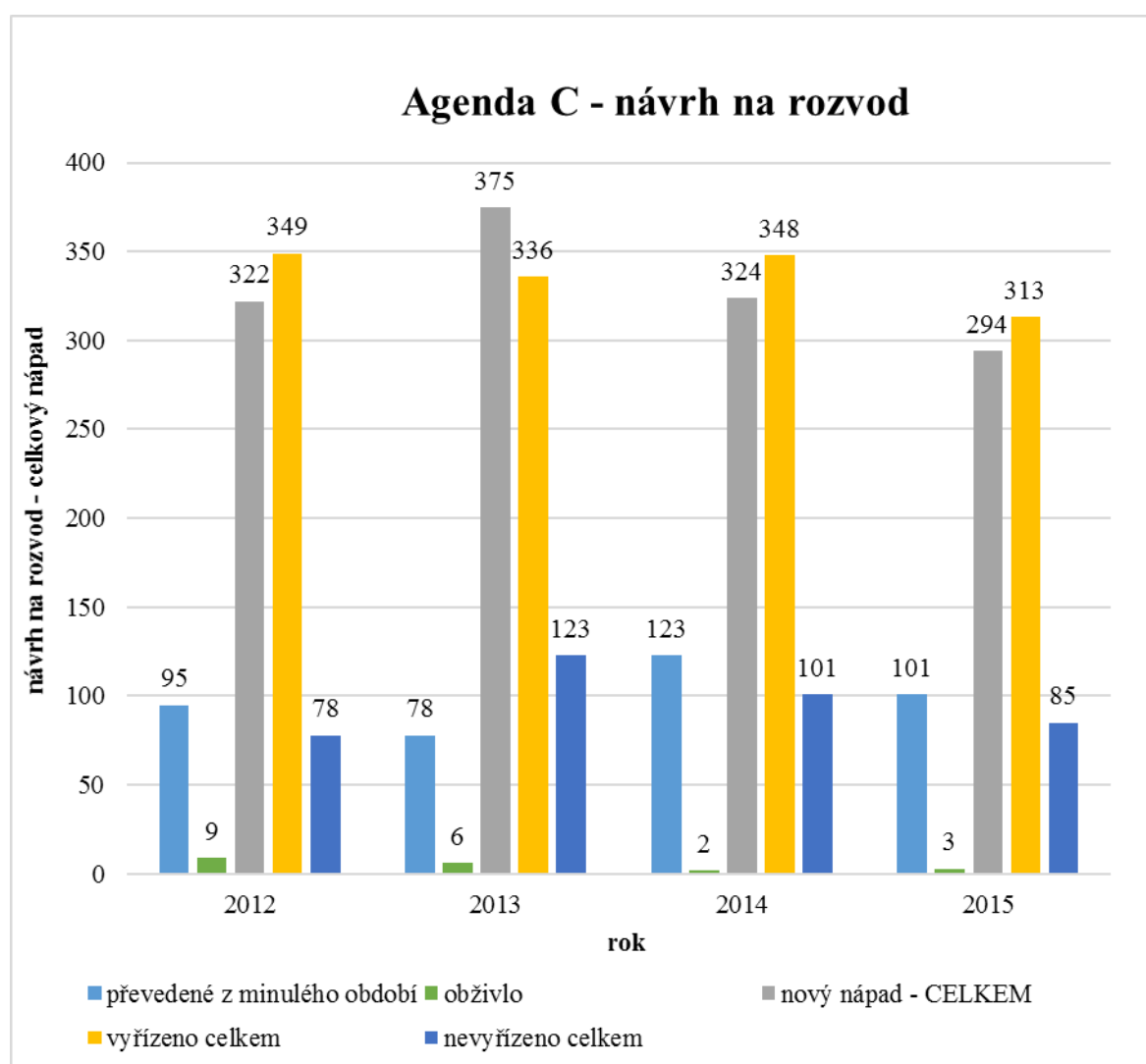
V současné době lze dle výše uvedené statistiky říci, že počet nových návrhů na rozvod v roce 2012 a 2014 je téměř srovnatelný. Nijak zvlášť nedošlo k jejich navýšení. Početní

⁸⁸ Tj. u nepravomocně skončených věcí, které Krajský soud v Praze (jako odvolací soud – II. stupně) vrátil Okresnímu soudu v Kolíně (soud I. stupně) k prošetření dalších skutečností (vyhověl odvolání některé z procesních stran) a následnému rozhodnutí.

rozdíl lze spatřovat u převedených věcí z minulého období, kdy z roku 2011 se převádělo do roku 2012, 96 neskončených věcí a z roku 2013 se převedlo 123 neskončených věcí do roku 2014. Výjimkou je nutno uvést rok 2013, kdy nápad agendy v oblasti rozvodovosti byl výrazně vyšší, ale velmi klesl způsob vyřízených věcí rozsudkem.

Nový nápad v roce 2015 výrazně klesl oproti roku 2013. Naopak, vzhledem k celkovým statistikám za předchozí rok se převádělo podstatně více neskončených věcí z roku 2014.

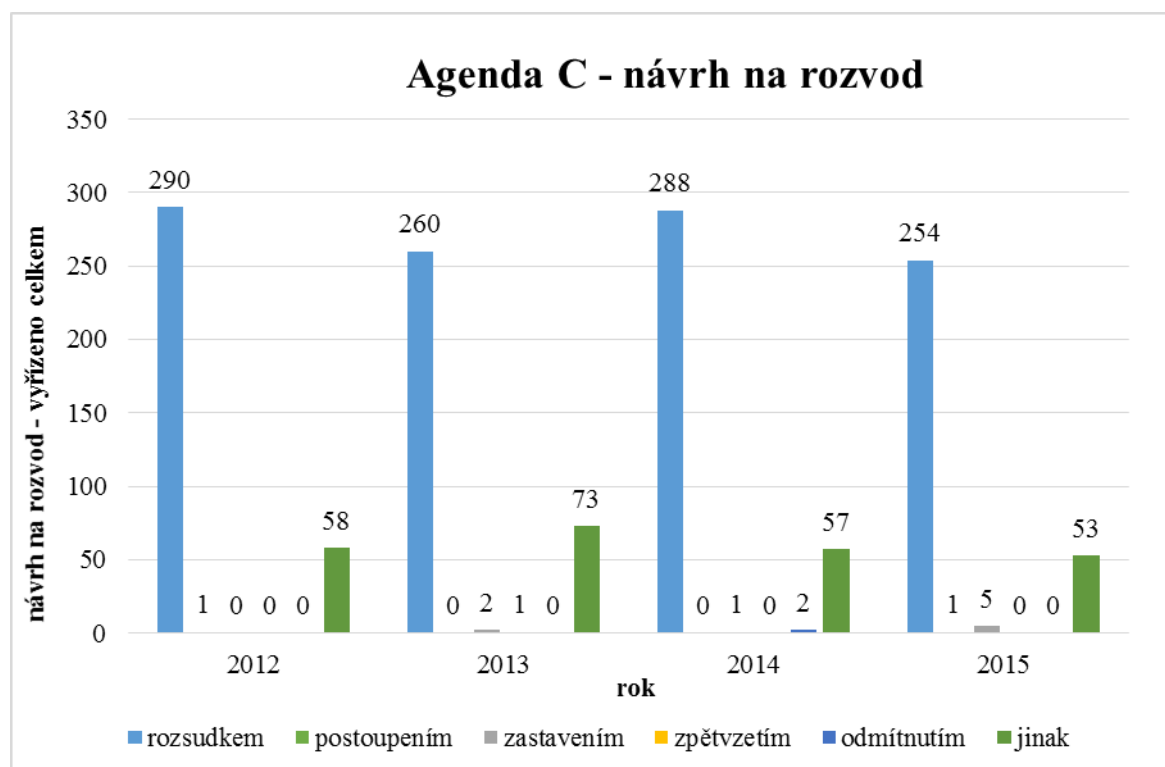
Graf č. 1: Grafické zpracování tabulky č. 1 – celkový nápad

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Vše dosud uvedené vyjadřuje celkový nápad podaných návrhů u Okresního soudu v Kolíně, není zde však zřejmé, po jaké časové rozpětí byly jednotlivé případy skončeny, a to pravomocně. Statistiky „vyřízených věcí“ v tabulce č. 1 se týkají případů, které již pravomocné byly (pravidla výkazů dle Krajského soudu v Praze) a zahrnují pouze celkový rozhled agendy C v oblasti rozvodovosti.

Graf č. 2: Grafické zpracování tabulky č. 1 – způsob vyřízení

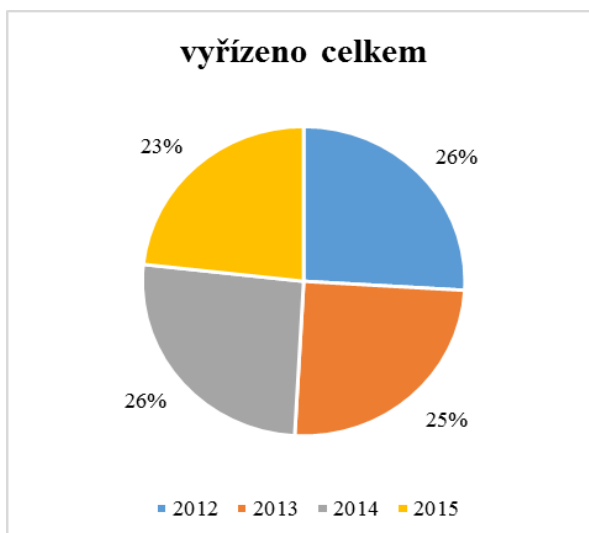

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Z grafu č. 2 je prokazatelné, že nejvíce vyřízených věcí skočilo rozsudkem. Převážné většině návrhů na rozvod bylo vyhověno a manželství soudem rozvedeno. Rok 2015 zaznamenává nejvíce návrhů zastavených. Naopak žádný návrh neskončil zastavením v roce 2012. I přes možné a prokazatelné průtahy v některých procesech navrhovatelé dosáhli svého práva soudní cestou.

Graf č. 3: Procentní vyjádření tabulky č. 1 – vyřízeno celkem v letech 2012 - 2015

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Grafem č. 3 jsou vyjádřené procentní údaje skončených věcí z celkového nápadu u Okresního soudu v Kolíně. Procenta konkrétně uvádějí veškeré skončené věci v součtu všech čtyř let (tj. 2012 – 2015). K výrazným výkyvům nedošlo.

Tabulka č. 2: Lhůtník skončených věcí – Agenda C (OS Kolín)

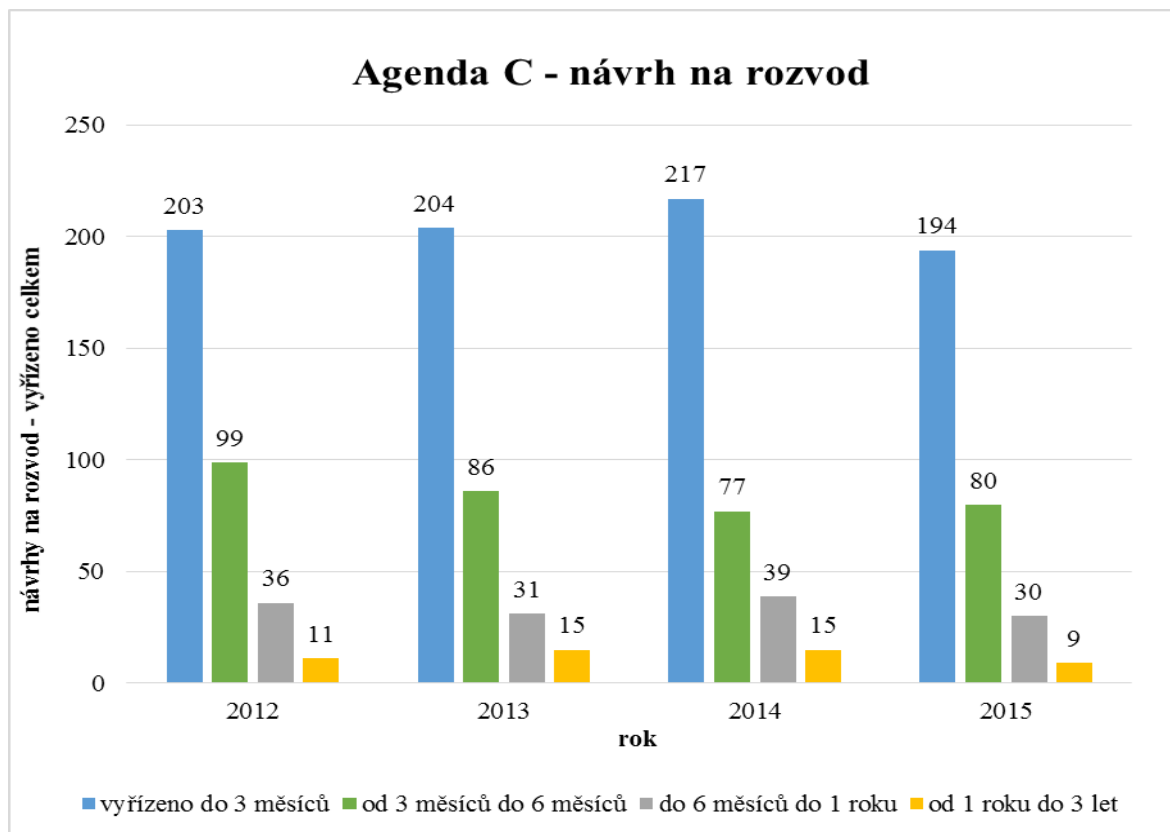
Agenda C - návrh na rozvod				
rok	2012	2013	2014	2015
vyřízeno celkem:	349	336	348	313
vyřízeno do 3 měsíců	203	204	217	194
od 3 měsíců do 6 měsíců	99	86	77	80
do 6 měsíců do 1 roku	36	31	39	30
od 1 roku do 3 let	11	15	15	9
od 3 let do 5 let *	0	0	0	0

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

* pozn. nad 5 let žádný rozvod netrval

Z výše uvedeného lze posoudit skončení soudních řízení ve stanovených lhůtách. V praxi je obvyklé a zcela běžné, že nejvíce soudních sporů týkajících se návrhů na rozvod je skončených, a to pravomocně, ve lhůtě do třech měsíců – viz tabulka č. 2.

Graf č. 4: Grafické zpracování Agendy C – vyřízeno celkem

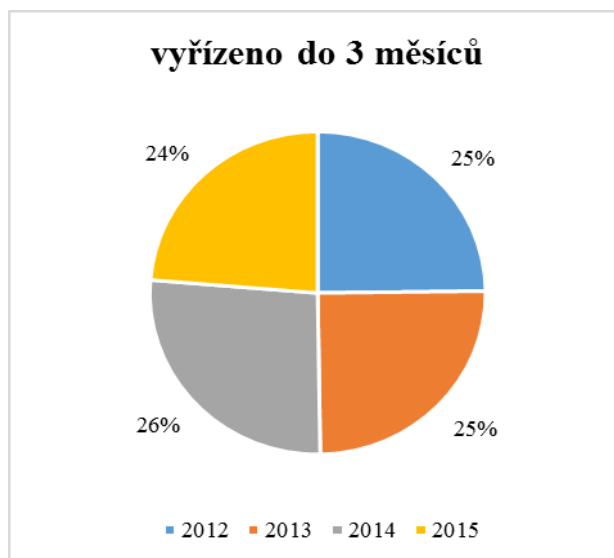

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Značný počet případů se projednává déle než tři měsíce. To značí jednak obsáhlost důkazního materiálu, ale rovněž již mohou být zaznamenány přístupy účastníků řízení k projednávané věci. Důvody v obraně proti rozvodu jednoho z účastníků mohou být různorodé. V počátku stojí konfliktní situace v úpravě poměrů k nezletilým dětem (pokud se z manželství narodily), kdy rozpory procesních stran bývají až nenávidění hodné. Samotný proces rozvodu je oddálen, neboť bez zmiňované úpravy poměrů nelze manželství rozvést. Druhým podstatným důvodem ke konfliktnímu rozvodu je zpravidla majetek. V případě nevhodné komunikace přímých účastníků se doporučuje v tomto ohledu si zvolit právního zástupce, za jehož účasti by průtahy v soudním řízení na majetkoprávní vyrovnání nemuselo dospět až k pocitu průtahovosti a to v úmyslu

protistrany. Majetek však není podmínkou pro pravomocný rozvod, tento se dá soudně řešit na základě nově podaného návrhu na vypořádání majetku po rozvodu.

Graf č. 5: Procentní vyjádření tabulky č. 2 – vyřízeno do 3 měsíců

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Pojem „vyřízeno celkem“ vyjadřuje celkový počet návrhů na rozvod, které byly v každém roce jednotlivě pravomocně skončeny. Zahrnuty jsou v grafu i převedené a neskončené návrhy z roku předešlého. Tedy, pokud v roce 2012 bylo skončeno do tří měsíců 203 návrhů na rozvod, nemusí se jednat pouze o návrhy podané od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012, ale mohou zde být pravomocně skončené věci, které se převedly z roku 2011.

Procentní vyjádření skončených případů u Okresního soudu v Kolíně z dat uvedených v tabulce č. 2 a znázorněných v grafu č. 5, které nabyly právní moci ve lhůtě do třech měsíců od podání návrhu, je za období od roku 2012 do 2015. Zde lze shrnout, že data jsou obdobná, nedošlo k výrazným výkyvům. Proto je možné vyřizování do třech měsíců zhodnotit jako minimálně průtahové.

Tabulka č. 3: Lhůtník neskončených věcí Agenda C (OS Kolín)

Agenda C - návrh na rozvod				
rok	2012	2013	2014	2015
nevyřízeno celkem:	78	123	101	85
do 3 měsíců	39	92	67	52
/ z toho přerušeno	/ 0	/ 1	/ 1	/ 0
od 3 měsíců do 6 měsíců	21	11	13	12
/ z toho přerušeno	/ 1	/ 1	/ 1	/ 0
do 6 měsíců do 1 roku	13	13	14	10
/ z toho přerušeno	/ 1	/ 1	/ 1	/ 0
od 1 roku do 3 let	5	7	7	11
/ z toho přerušeno	/ 2	/ 1	/ 1	/ 0
od 3 let do 5 let *	0	0	0	0
/ z toho přerušeno	-	-	-	-

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

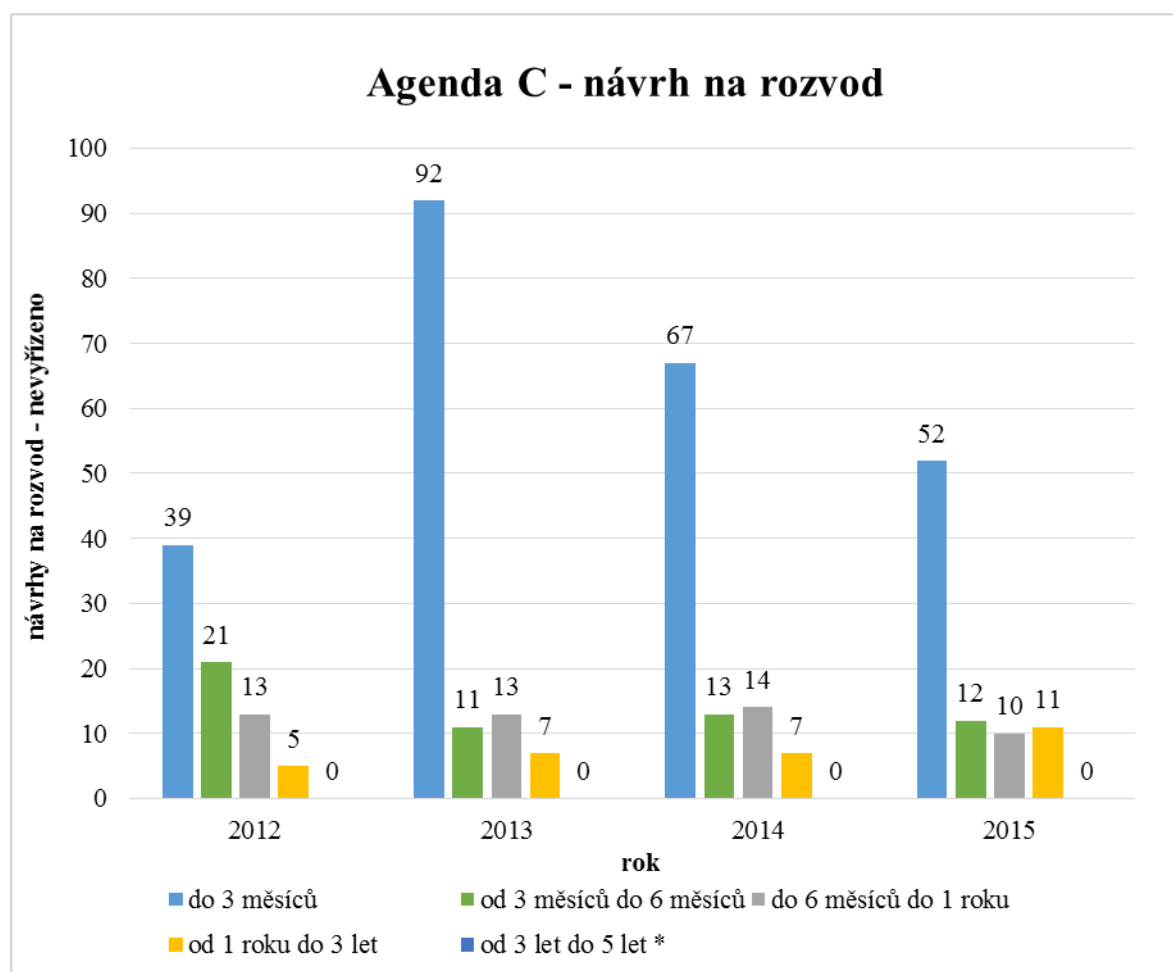
* pozn. nad 3 roky žádný rozvod netrval ve stavu „nevyřízeno“

Zde už je jasně prokazatelné, že u Okresního soudu v Kolíně nebyly veškeré podané návrhy a projednané případy skončeny ve stanovených lhůtách, některé ani v prodloužených lhůtách. Nejvyšší počet neskončených případů zaznamenal rok 2013, tj.

123, ovšem z tohoto počtu bylo nejvíce ukončeno ve lhůtě do třech měsíců. Naopak, oproti roku 2012, se zvýšila o dva případy statistická bilance neskončených věcí od jednoho do tří let. Nad tři léta se u Okresního soudu v Kolíně žádný rozvod nenacházel ve stavu „nevyřízeno“. V časovém úseku přes jeden rok do tří let byly řešeny návrhy na rozvod, jejichž součástí bylo i majetkové vyrovnání manželů. V rámci neshod mezi účastníky řízení nebylo možné procesně věci ukončit dříve. Shromáždění důkazních materiálů a výsledky účastníků trvaly podstatně delší dobu, vzhledem k obsáhlosti návrhu a neochotě účastníků spolupracovat na hladkém průběhu řízení.

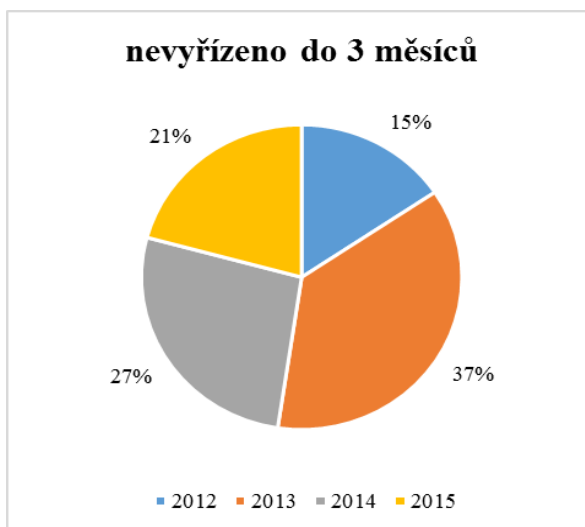
Rok 2015 je statisticky velmi podobný roku 2012. Počet nevyřízených věcí oproti roku 2013 a 2014 se snížil, oproti roku 2013 výrazně. Ve srovnání s rokem 2012 se nevyřízené věci mírně navýšily.

Graf č. 6: Grafické zpracování Agendy C – nevyřízeno celkem

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Graf č. 7: Procentní vyjádření tabulky č. 3 – nevyřízeno do 3 měsíců

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Grafem č. 7 jsou vyjádřené procentní údaje neskončených věcí z celkového nápadu. Procenta uvádějí veškeré neskončené věci v součtu všech čtyř let (tj. 2012 – 2015), a to ve lhůtě do třech měsíců. Zde jsou zřejmé výrazné výkyvy v jednotlivých letech, značící možné průtahy v řízení.

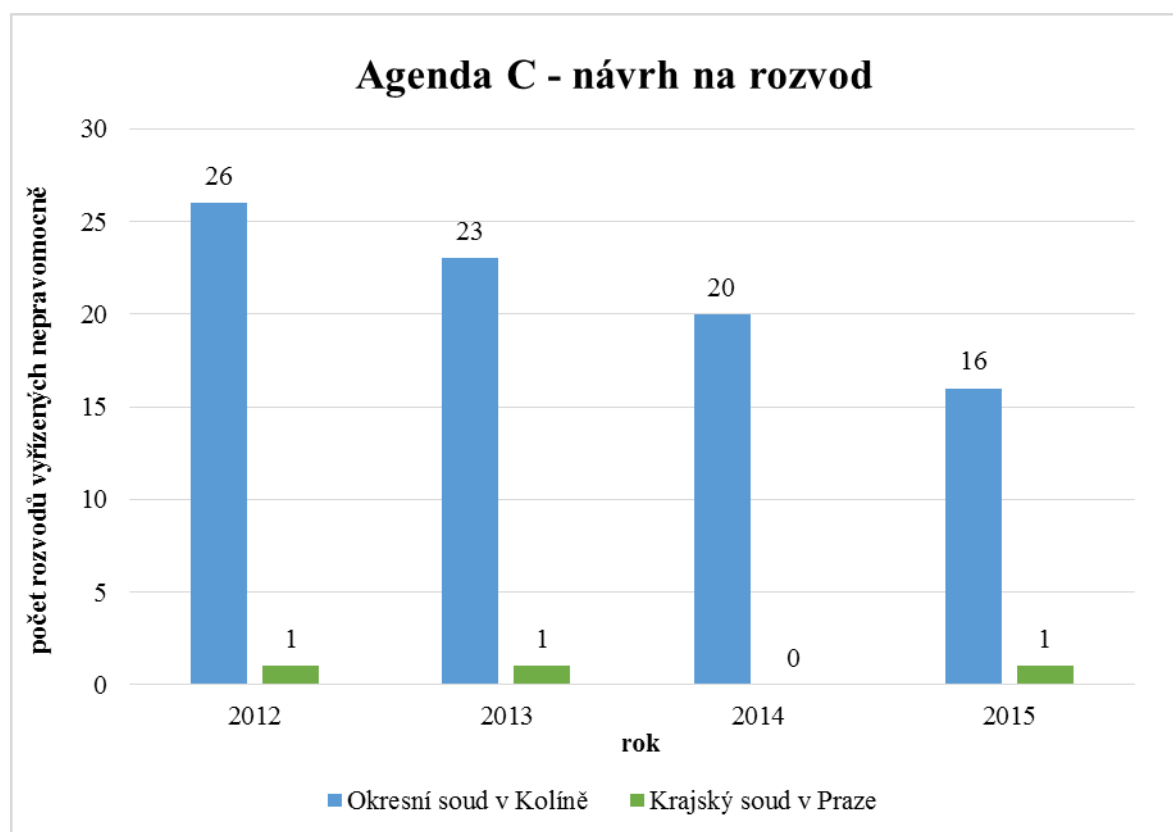
Tabulka č. 4: Lhůtník nepravomocně skončených věcí – Agenda C (OS Kolín)

Agenda C - návrh na rozvod				
rok	2012	2013	2014	2015
vyřízeno nepravomocně celkem:	27	24	20	17
Okresní soud v Kolíně (soud 1. stupně)	26	23	20	16
Krajský soud v Praze (odvolací soud)	1	1	0	1

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Ve shora uvedené tabulce je uveden počet nepravomocně skončených věcí u Okresního soudu v Kolíně za jednotlivé roky. I zde se může jednat o úmyslné průtahy ze stran účastníků, neboť jejich neochota přebírat zásilky při doručování rozhodnutí prodlužuje dobu nabytí právní moci rozhodnutí. Tedy, rozhodnutí je v této fázi vyhlášené (vydané), napsané, účastníkům odeslané, ovšem v devadesáti procentech nedoručené. V některých případech se může jednat o věc, kde bylo podané odvolání a s předkládací zprávou byl spis zaslán soudu druhého stupně (v tomto případě Krajskému soudu v Praze), k rozhodnutí o odvolání. Do rozhodnutí krajského soudu nemůže rozsudek okresního soudu nabýt právní moci v případě, že krajský soud nerozhodl o odvolání. Stejně tak nadřízený soud může odvolání vyhovět a případ vrátit soudu 1. stupně k dalšímu projednání a rozhodnutí (viz Případ ze soudní praxe II).

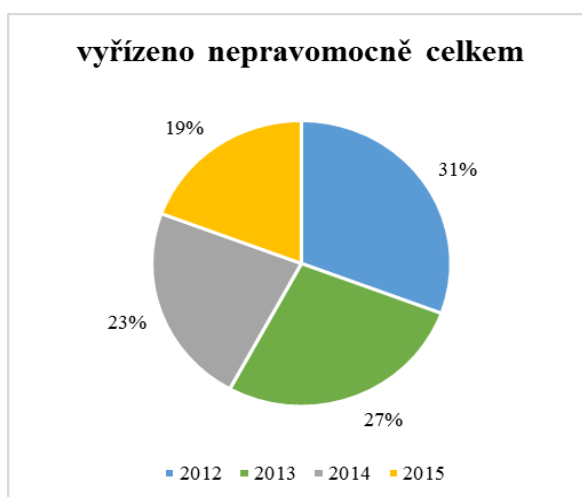
Graf č. 8: Grafické zpracování Agendy C – vyřízeno nepravomocně

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

Graf 8 zaznamenává údaje uvedené v tabulce č. 4 a následně graf 9 vyjadřuje procentní přehled celkově za roky 2012 – 2015. K podstatným změnám v aktivím přístupu všeobecně nedošlo. Lze i zde hledat úmysl účastníka řízení v možnosti protahování sporu, případně nižší aktivitu ze strany soudů.

Graf č. 9: Procentní vyjádření tabulky č. 4 – vyřízeno nepravomocně

Zdroj: Krajský soud v Praze – vlastní zpracování

4.3 Případy soudních průtahů v rozvodovém řízení v současnosti

Již v teoretické části této diplomové práci byly uvedeny možnosti úmyslných soudních průtahů ze stran účastníků. Zároveň nastaly případy, kdy si účastník podával stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva z důvodu nečinnosti soudů v České republice. Stručně byl jeden z případů popsán v teoretické části (případ J. F.), zahrnutý nebyl do části praktické z důvodu poukázání na trestní řízení.

Případ ze soudní praxe I. – průtahy ze strany účastnice řízení

Účastníci Z. K. a M. K. uzavřeli v lednu 1997 manželství před obecním úřadem. Z manželství se v roce 1997 narodilo jedno nezl. dítě, nezletilý syn T. V roce 2014 byl podán návrh na rozvod u Okresního soudu v Kolíně, který podal navrhovatel Z. K. Aby návrh mohl být projednán, ze zákonem stanovených podmínek nelze manželství rozvést,

neboť vzhledem k nezl. je třeba nejprve podat návrh na úpravu poměrů před rozvodem a po rozvodu. Rozhodnutí musí být pravomocné. Až po úpravě poměrů k nezletilému lze řešit otázku rozvodu.

Návrh na zahájení řízení o úpravu poměrů k nezl. byl podán otcem Z. K. u okresního soudu v dubnu 2014. Následně se nařídilo jednání před soudem a v červnu byl vyhlášen rozsudek. Rozhodnutí neodpovídalo návrhu otce pouze ve stanovené částce na výživné pro nezl. Z. K. si podal odvolání, které bylo Krajským soudem v Praze vyřízeno až tři měsíce po rozhodnutí soudu prvního stupně. Odvolací řízení bylo zastaveno, neboť otec Z. K. vzal své dovolání zpět a se stanoveným výživným souhlasil. Rozsudek Okresního soudu v Kolíně nabyt právní moci. Podmínka k rozvodu byla splněna. Syn T. byl svěřen do péče matky M. K. a povinnost přispívat na výživu nezletilého byla určena v původně stanovené výši do 15. dne v měsíci předem k rukám matky. Zde se ještě nejednalo o úmyslné prodlužování soudního řízení.

Opakem byl návrh na rozvod manželství.⁸⁹ Návrh na rozvod podal manžel s tím, že s manželkou od počátku roku 2014 společně nežijí, manželství je hluboce rozvrácené a nespokojené. S podaným návrhem manželka nesouhlasila. V tomto okamžiku Z. K. měnil svého právního zástupce, kdy v těchto případech dochází k protahování řízení. Důvodem je náhradní lhůta pro nového právního zástupce na seznámení se se spisem u příslušného soudu. Tzn., že až v listopadu 2014 byla původní žaloba doplněna o důkazní sdělení a návrhy.

K samotnému případu a důvodům podání návrhu. Z. K. v rozvodovém řízení jako navrhovatel, v návrhu uvedl, že se odstěhoval od manželky M. K. z důvodu dlouhodobých rozporů. Manželé spolu nekomunikují, zřídka jen ohledně jejich společného syna T. Navrhovatel dále uvedl, že se odstěhoval, na základě podnětu ze strany manželky M. K. Tato ho měla opakovaně vyzývat v průběhu roku 2013, aby podal návrh na rozvod. Jako důvod uvedla napjatou situaci v domácnosti a obtížné setrvání v manželství. Jako hlavní důvod rozpadu manželství Z. K. považuje velký věkový rozdíl (pozn. deset let) a odlišný temperament. Navrhovatel si pronajal byt v Praze, platí nájem pronajímatelce, kterou nechtěl blíže uvádět. Trvalé bydliště má stále u odpůrkyně, tedy dle ust. § 383 z. č. 292/2013 Sb. byla místní příslušnost Okresního soudu v Kolíně zachována.

---

⁸⁹ § 754 o. s. ř.: Manželství zaniká jen z důvodů stanovených zákonem (tj., stanovení ve smyslu zmínění nebo uvedení v zákoně). V případě, že je manželství prohlášeno za neplatné, nemůže zaniknout. Proto se takové manželství považuje za neuzavřené.

K nařízenému jednání na den 24. 11. 2014 se dostavil pouze navrhovatel se svým právním zástupcem. Odpůrkyně i její právní zástupkyně se k jednání nedostavily. Byl proveden výslech navrhovatele, který si na svém návrhu trval. Sdělil při ústní výpovědi stejné skutečnosti a důvody, jako byly uvedeny v písemném vyhotovení návrhu. Na všech okolnostech trval, včetně nadstandartního finančního přispívání na domácnost a výživného pro nezletilého T.

Z důvodu nepřítomnosti odpůrkyně bylo jednání před soudem odročeno na začátek prosince. Zároveň byl navrhovatel vyzván, aby soudu předložil smlouvu o pronájmu v Praze, kde bylo zjištěno, že tento si byt pronajímal již od března 2013, kdy ze společné domácnosti se odstěhoval až v únoru 2014.

V prosinci 2014 proběhl výslech odpůrkyně M. K., která soudu sdělila své podezření o nevěře svého manžela, služebních cestách a celkovém nezájmu o udržení manželství. Manželské poradně se navrhovatel vyhýbal. O pronájmu v Praze nevěděla. K manželovi stále vede silný citový vztah.

V tomto řízení nelze mluvit o průtahu z důvodu nepřebírání si pošty apod., ale průtah lze spatřovat v nezájmu odpůrkyně o rozvedení manželství. Po výslechu soud poučil účastníky, že musí být uvedeny rozhodné skutečnosti a důkazy též musí být označeny dříve, než bude v příslušné věci vyhlášeno rozhodnutí. K později uplatněným skutečnostem se bude přihlížet pouze za podmínek § 205 a) o. s. ř. (jen jako k odvolacím důvodům).

Na základě poučení právní zástupce odpůrkyně navrhla výslech pronajímatelky bytu navrhovatele v Praze, neboť měla podezření a jejich intimní známosti. Právní zástupce Z. K. trval na návrhu na rozvod a nenavrhoval další důkazní materiály ani skutečnosti. Soud návrh M. K. zamítl a vyzval právní zástupce v závěrečné řeči. Protistrany si trvaly na svém stanovisku. Navrhovatel trval na návrhu na rozvod, odpůrkyně stále s rozvodem nesouhlasila. Trvala na prokazování skutečností, že důvody k rozvodu nezpůsobila ona. Právní zástupce odpůrkyně trval na prokazování příčiny rozvratu manželství ve sporném řízení a na procesním dokazování učiněné soudem, které je jeho zákonnou povinností a vede k případnému závěru o rozvodu manželství.

Manželství bylo toho dne rozvedeno.⁹⁰

Po provedeném dokazování měl soud za to, že jsou splněny podmínky pro rozvod manželství. Rozvod nebyl ani v rozporu se zájmy nezletilého, který brzy nabude zletilosti, ani se zájmem manžela, kterému by byla způsobena zvláště závažná újma. Soud měl dále za prokázané, že manželé spolu v podstatě vůbec nekomunikují od června 2013. Navrhovatel Z. K. neměl zájem na zachování manželství a obnovení manželského soužití, neboť vzájemné vztahy byly vážně narušeny. Dále měl soud za to, že ani manželka neměla větší zájem na zachování manželství. Posuzoval tak z chování odpůrkyně. Sama ve výpovědi uvedla, že manželství bylo nespokojené a nikdy neučinila žádné kroky k jeho nápravě (návštěva odborné manželské poradny aj.). Proto soud manželství rozvedl podle § 755 o. s. ř. a o nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 23 ZŘS.

Rozsudek byl doručován pouze právním zástupcům účastníků a bylo možno se proti rozhodnutí do patnácti dnů odvolat. Odpůrkyně M. K. tak učinila, podala odvolání. Jeho odůvodnění však soudu zaslala až v lednu 2015. Jako důvod podání odvolání byl uveden nesprávný postup soudu v právním posouzení věci dle ustanovení § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř., neúplné zjištění skutkového stavu ze strany soudu, neboť tento neprovedl navržené důkazy k prokázání rozhodných skutečností podle § 205 odst. 2 písm. b) o. s. ř. a § 205 odst. 2 písm. d) o. s. ř. Odpůrkyně uvedla, že ze zmíněných důvodů soud dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním podle § 205 odst. 2 písm. e) o. s. ř. Právní zástupce v písemném vyhotovení odvolání navrhl odvolacímu soudu, aby rozsudek Okresního soudu v Kolíně zrušil a vrátil k novému projednání a rozhodnutí, a to s odkazem na § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř., případně aby vydal rozsudek ve znění, že návrh manžela na rozvod manželství účastníků Z. K. a M. K., se zamítá. Dále právní zástupce M. K. navrhoval Krajskému soudu v Praze, aby do odvolacího rozsudku soudce uložil manželovi Z. K. povinnost zaplatit náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně a náhradu nákladů odvolacího řízení. Odůvodnění podaného odvolání však bylo soudu zasláno až v březnu

---

⁹⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., § 755 odst. 1 o. s. ř.: Manželství může být rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení.

§ 755 odst. 2 o. s. ř.: Přesto, že je soužití manželů rozvráceno, nemůže být manželství rozvedeno, byl-li by rozvod v rozporu - a) se zájmem nezletilého dítěte manželů, které nenabýlo plně svéprávnosti, který je dán zvláštními důvody, přičemž zájem dítěte na trvání manželství soud zjistí i dotazem u opatrovníka jmenovaného soudem pro řízení o úpravu poměrů k dítěti na dobu po rozvodu, nebo b) se zájmem manžela, který se na rozvratu porušením manželských povinností převážně nepodílel a kterému by byla rozvodem způsobena zvláště závažná újma tím, že mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství, ledaže manželé spolu již nežijí alespoň po dobu tří let.

§ 755 odst. 3 o. s. ř.: Mají-li manželé nezletilé dítě, které není plně svéprávné, soud manželství nerozvede, dokud nerozhodne o poměrech dítěte v době po rozvodu manželů.

2015, účastníci podávající odvolání byli opakovaně vyzýváni ke zmiňovanému podrobnému odůvodnění. Za důvod doby trvání uvedl právní zástupce odpůrkyně M. K., že jmenovaná nemohla soudu předložit vyplněné prohlášení o majetkových poměrech dříve z důvodu nemoci. Onemocnění v podobě virózy bylo řešeno domácí léčbou. Zde je jasně viditelné, že odkládání pravomocného rozhodnutí o podaném návrhu manželka M. K. úmyslně protahovala. Viróza řešená domácí léčbou není závažnou překážkou k podání písemného vyhotovení odvolání a vyplnění dotazníku zasláného Okresním soudem v Kolíně k vyjádření se o současném stavu majetku.

Na konci března 2015 byl spis zaslán Krajskému soudu v Praze se stížností M. K. proti usnesení o zamítnutí osvobození od zaplacení soudního poplatku, který činí 2.000,- Kč jednorázově. Vzhledem k procesnímu prodlužování byla odpůrkyně opakovaně vyzvána k vyjádření se k důvodům stížnosti. Spis se stížností byl zaslán Krajskému soudu v Praze až 27. 5. 2015. Krajský soud obratem rozhodl a stížnost zamítl s tím, že 30.000,- Kč měsíčně, které manželka pravidelně dostává na účet od manžela, nejsou důvodem pro osvobození od zmiňovaného poplatku. Spis se vrátil k Okresnímu soudu v Kolíně.

Následně odpůrkyně opětovně musela být soudem vyzývána k odůvodnění odvolání do výroku o rozvodu manželství. Právní zástupce zaslal požadované až koncem června 2015, tedy po měsíční lhůtě. Spis se opětovně zaslal ke Krajskému soudu k rozhodnutí o odvolání.

V průběhu měsíců července, srpna a září krajský soud několikrát odročoval nařízená jednání na rozhodnutí o rozvodu manželů M. K. a Z. K. z důvodu opakovaných omluv právního zástupce odpůrkyně M. K. Nejprve byla důvodem dlouhodobá nemoc, následně kolize v nařízených jednání u jiných soudů. Právní zástupce si na výzvu soudu musel zajistit substituční zastoupení. Do skutečně projednávané věci před odvolacím soudem syn T. nabyt zletilosti.

V říjnu 2015 byl vyhlášen rozsudek, který potvrdil rozhodnutí Okresního soudu v Kolíně a účastníky poučil, že proti rozhodnutí krajského soudu není dovolání přípustné (podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř.). Rozsudek nabyt právní moci a procesní řízení bylo po roce a půl skončeno.

Krajský soud ve svém písemném vyhotovení rozsudku a především v jeho závěru zmínil procesně záměrné obstrukce, sledující především bezdůvodné protahování řízení. Žalovaná svým postupem významně prodlužovala dobu řízení a to pouze z finanční

motivace o zachování manželství, což ona sama opomíjela v mnoha svých vyjádřeních. Následně byli účastníci důrazně upozorněni, že časová kolize právních zástupců mezi zastupováním u jiných soudů (procesních úkonů) není zpravidla dostatečně závažným důvodem, aby jednání u odvolacího soudu bylo opakovaně odročováno.

Ze všech shora uvedených okolností je tento případ projednáván před soudem považován za velmi průtahový a procesně komplikovaný ze strany účastnice řízení a jejího právního zástupce.

Případ ze soudní praxe II.

Druhý případ ze soudní praxe se zabývá rozvodem účastníků v důchodovém věku, kdy návrh na rozvod byl podán u Okresního soudu v Kolíně dne 18. 3. 2015. Návrh podala manželka R. K. Předsedkyně senátu nařídila zaslání kopie návrhu manželovi F. K. s tím, že žádá o jeho vyjádření k návrhu ve lhůtě pěti dnů. Pan F. K. však soudní lhůtu zcela ignoroval. Písemné podání s kopií návrhu si převzal při doručování poštou obratem, ovšem výzvu soudu nerespektoval. Následně docházelo k opakovaným urgencím ze strany soudu. Již v této fázi, kdy bylo zahájeno soudní řízení⁹¹ lze hovořit o prvním úmyslném průtahu v řízení. Požadované sepsal pan F. K. až dne 11. 5. 2015 s opačným návrhem. Nesouhlasil s rozvodem manželství s tím, že argumenty manželky jsou zcela nepravdivé a neodpovídají společnému soužití. Paní R. K. jako hlavní důvod podání návrhu na rozvod uváděla nadměrné užívání alkoholických nápojů panem F. K.

Dne 2. 6. 2015 se konalo první jednání před soudem 1. stupně. K tomuto se dostavili oba účastníci. Manželka na návrhu stále trvala, manžel s návrhem nesouhlasil a důrazně poukazoval na skutečnost, že manželství bylo spokojené, tudíž neshledal důvod k rozvodu. Ve svých výpovědích každý z účastníků uváděli důvody, proč si za svými argumenty stojí a na svém návrhu trvají. Po výslechu obou účastníků soud přečetl k důkazu oddací list účastníků. Následně byli poučeni o tom, že musí být uvedeny veškeré rozhodné skutečnosti a označeny všechny důkazy dříve, než bude ve věci vyhlášeno rozhodnutí. V případě později uplatňovaných skutečností a důkazů by bylo ke všem dodatečným přihlíženo jen za podmínek uvedených v § 205 a) o. s. ř. (tj. *Skutečnosti nebo důkazy, které*

---

⁹¹ Pozn.: jak bylo dříve uvedeno, soudní řízení je zahájeno dnem podání návrhu u soudu.

nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže: a) se týkají podmínek řízení, věcné příslušnosti soudu, vyloučení soudce či přisedícího nebo obsazení soudu; b) jimi má být prokázáno, že v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; c) jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně; d) jimi má být splněna povinnost tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti nebo důkazní povinnosti, a to za předpokladu, že pro nesplnění některé z uvedených povinností neměl odvolatel ve věci úspěch a že odvolatel nebyl řádně poučen podle § 118a odst. 1 až 3; e) odvolatel nebyl řádně poučen podle § 119a odst. 1; f) nastaly po vyhlášení rozhodnutí soudu prvního stupně.)⁹² Účastníci nenavrhli žádné doplnění dokazování, shrnuli své návrhy a vyjádřili se ke skutkové a právní stránce věci. I v závěru řízení si oba zastávali svůj původní návrh.

Po přerušeném jednání ještě téhož dne byl vyhlášen rozsudek. Manželství R. K. a F. K. bylo rozvedeno. Právo na náhradu nákladů řízení nebylo přiznáno nikomu z přítomných. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 23 ZŘS.

V písemném vyhotovení rozsudku předsedkyně senátu své rozhodnutí odůvodnila tím, že po provedeném dokazování má soud za prokázané, že podmínky pro rozvod manželství byly splněny. Jako hlavní důvod rozvratu spokojeného soužití soud spatřoval nadměrné požívání alkoholu panem F. K. (tento požívání alkoholu při samotném výsledku přiznal s tím, že není na alkoholu závislý a léčbu jakoukoliv formou nepotřebuje, dodal, že se s tím manželka smíří). Paní R. K. ovšem poukazovala na stresové situace vznikající z manžela právě ve chvílích po jeho požití alkoholu. Z manželství se nenarodilo žádné dítě. Soudu tedy nevznikly v řízení žádné překážky, které by bránily v rozvodu manželství.

Dne 23. 6. 2015 si podal pan F. K. odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Kolíně, o rozvodu manželství s paní R. K. Písemné vyhotovení odvolání důkladně odůvodnil. Poukazoval na důrazné rozpory ve tvrzení jak navrhovatelky, tak předsedkyně senátu. Cítil se utlačovaný ze strany soudu prvního stupně a považoval jednání před soudem za nespravedlivé.

Krajský soud v Praze jako odvolací soud v případě Okresního soudu v Kolíně se případem důkladně zabýval, jakož i řízení, která předcházela vyhlášení rozhodnutí ve smyslu § 28 zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a § 212a odst. 5 zák. č.

---

⁹² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů - § 205a

99/1963 Sb., ve znění účinném od 1. 1. 2014 za použití § 1 odst. 2 ZŘS a dospěl k závěru, že odvolání nelze upřít důvodnost. Odvolání pana F. K. bylo vyhověno. Rozhodnutí soudu prvního stupně bylo zrušeno a věc vrácena k dalšímu řízení.

Krajský soud po dobu pěti měsíců zjišťoval aktuální poměry účastníků. Spatřil zde jako hlavní důvod rozdílných názorů a zájmů krizi po odchodu obou účastníků do důchodu. Označil přístup soudu prvního stupně za formální a jeho rozhodnutí o příčině rozvratu manželství za povrchní a neobstojné. Rozhodnutí soudu prvního stupně bylo krajským soudem dále označeno za předčasné a spatřováno pouze na stručných výpovědích účastníků a nedostatečným prokazováním hloubky rozvratu manželství. Odvolací soud proto podle § 219a odst. 2 o. s. ř. za použití § 1 odst. 2 ZŘS rozsudek soudu prvního stupně zrušil a podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. za použití § 1 odst. 2 ZŘS vrátil věc k dalšímu řízení a rozhodnutí.

Krajský soud uložil soudu prvního stupně, aby náležitě jednal a důkladně se zabýval skutkovým stavem, příčinami rozvratu manželství a v souladu s ust. § 389 odst. 2 ZŘS vedl manžele k odstranění příčin rozvratu manželství. V případě, že i následně bude manželství prvostupňovým soudem rozvedeno, je třeba podrobně uvést, jakými úvahami se soud při svém rozhodování řídil.

5. Poznatky a zhodnocení

Tato diplomová práce v rámci svého zadaného cíle apeluje na procesní aspekty občanského soudního řízení, které je nutno dle zákonných podmínek dodržovat. Jsou zde uvedeny možnosti, kterými disponuje stát jako hlavní vykonavatel a zadavatel právního řádu, kdy za nejpodstatnější je považováno dodržování práva na ochranu práv v demokratické společnosti. V České republice je toto právo dáno Listinou základních práv a svobod. Na úrovni evropské pak Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod. V návaznosti na ochranu práv jsou práva občanů uznána v nejvyšším zákoně České republiky, v Ústavě ČR. S touto nemohou být žádné další zákony ani předpisy v rozporu. Je důležité podotknout, že bez platného právního řádu by naše společnost nemohla vykonávat ochranu lidí. Zároveň by nebylo možné ochraňovat a hájit práva občanů naší země.

Všeobecně využívanou možností občanů pro hájení svých práv a domáhání se spravedlnosti je občanské soudní řízení.

Občanské soudní řízení vedené u okresních soudů ve svých výkazech jako Agenda C zahrnuje široký rozhled diferencovaných návrhů. Může zahrnovat jednak řízení ve věcech obchodního rejstříku, návrhy na rozvod, dopravní podnik a obdobnou problematiku. Dále návrhy týkající se bankovních a spotřebitelských úvěrů, koncesionářských poplatků. Vzhledem k rozsahu této diplomové práce byla řešena problematika pouze v oblasti rozvodovosti.

Za velmi problematickou záležitost soudy (především soudy 1. stupně) považují úmyslné průtahy soudních řízení a to ze stran procesních účastníků. Mnohdy se tato skutečnost obtížně prokazuje a v mnoha případech nelze využít žádné obrany k tomu, jak průtahům zabránit. Některá soudní řízení jsou pak nepřiměřeně dlouhá a občané nabývají pocitu, že jejich dovolání spravedlnosti u soudu je nedůstojné a mnohdy i nemožné. Přitom na spravedlivý soudní proces má právo každý občan naší demokratické společnosti.

Názory a představy mnoha účastníků soudního řízení, ať už stojí v pozici navrhovatele nebo odpůrce, o délce soudního řízení bývají často zcela mylné. Na délce samotného procesu se bezpochyby výrazně projevuje přístup právě zmiňovaných účastníků. Tito mohou celé řízení ovlivnit samotným přístupem. Tím je v první řadě myšleno dostavovat se na soudní předvolání včas, zbytečně se neomlouvat z nařízeného jednání. Za významnou a uznanou omluvu se dá považovat závažný zdravotní problém,

stejně tak rodinná výjimečná situace (např. úmrtí). Nelze za opodstatněnou omluvu považovat omluvu z důvodu pracovní směny, nemožnosti zajistit hlídání nezletilého dítěte apod. Do průtahů považovaných za úmyslné lze zahrnout nepřebírání si soudních obsílek, nedodržování lhůt daných soudem k doplnění dokazování, příp. doplnění důkazních materiálů a předložení jej soudu k jejich zhodnocení.

Zajímavým tématem k zamyšlení lze považovat definici pojmu „práva na ochranu práv“. Lze ji specifikovat mnoha způsoby. Jednak z hlediska občanského přesvědčení a domnění, dále pak z hlediska právního. Významné pro demokratickou společnost a svobodné občany je jejich individuální pojetí svých práv, což následně může ovlivňovat vnímání lidské spravedlnosti a ovlivnit tak životy mnoha lidí.

Ve shrnutí, týkající se teoretického vymezení průtahů soudních řízení v návaznosti na zmiňované procesní aspekty lze uvést, že celé soudní řízení je prokazatelně kvalitní jen na základě přístupu samotných zúčastněných osob. Řešením by mohlo být např. stanovení pevných lhůt – zákonných - pro spolupráci se soudními orgány. V případě, že by nebyly dodrženy, soudy by měly pravomoc jednat bez dalších postupů a zajišťování v nepřítomnosti „problematického“ občana. Až následně by se soudy staly výrazně aktivnějšími ve své samosoudcovské práci a intenzita vyřizování agendy by se podstatně zvýšila. Tyto teoretické předpoklady a především skutečnosti jsou jasně zhodnoceny a uvedeny v praktické části této diplomové práce.

V práci je zmíněna i možnost průtahů ze strany soudu. Tato skutečnost avšak není tak obvyklá, proto se tímto tématem zabývalo jen okrajově. O opačné problematice bylo nutno se alespoň krátce zmínit, neboť mnohdy si slušný občan České republiky neví rady bez pomoci právního zástupce a hledá zastání v soudní spravedlnosti. Bohužel soudní spravedlnost v mnoha případech na občany působí podjatě a ovlivnitelně, lidé pak zavrhnou samotné pojmenování soudních výkonů, které jsou uváděny jako „spravedlnost“. I zde by zvolení zástupci vykonávající státní správu a zavádějící a vydávající právní předpisy měli apelovat na možnosti řešení a zvýšit tak ochranu práv lidí.

V současné době jsou náklady spojené s právním zastupováním finančně náročné, mnozí si jej nemohou dovolit ani jinak obstarat.

Praktická část přináší konkrétní příklady soudních procesů z praxe a zahrnuje podrobný postup účastníků a soudů. Dále praktická část označuje aktuální statistické údaje poukazující skutečnosti skončených nebo neskončených věcí. Zahrnuje roky 2012 až 2015

a vysvětluje rozdílnost v podaných návrzích a projednávaných věcech před soudem, kdy vykonavatelem právní spravedlnosti pro praktickou část byl vybrán Okresní soud v Kolíně. Tento je zařazen jako „středně velký“ dle svého výkonu. Tyto ukazatele nejsou zcela kritické jako u jiných soudů, kde lze situaci nazvat kritickou. Obvykle se to dotýká oblastí Ústeckého kraje a všeobecně pohraničí. Stav činnosti soudů v těchto oblastech je alarmující, bohužel z obou stran (účastníka / soudu).

Z uvedené problematiky nutno vyzdvihnout řešení modernizace soudního vybavení. Mimo rekonstrukci soudních budov a jejich zkvalitnění týkající se především přístupu osob zdravotně postižených (budování výtahů, bezbariérových vstupů, plošin apod.) je bezpochyby velkým pokrokem a pomocníkem při práci soudních zaměstnanců informační systém ISAS, IRES aj. V prvním z nich jsou zaneseny veškeré údaje týkající se jednotlivých procesů (účastníci – osobní údaje, data k podnikání, průběh řízení včetně délky jeho trvání a závěr, tj. datum a způsob ukončení). V oblasti dokumentů jsou uloženy veškeré žádosti, sdělení, rozsudky, usnesení, předvolání aj. Mnozí na tyto využívají pojmenování tzv. „elektronický spis“. Celková modernizace a především vznik informačních systémů se musí hodnotit jako výrazný pokrok v posledních letech, který značně přispěl ke zjednodušení práce soudů. Systém IRES zaznamenává účetní položky a dokumenty. Je samozřejmě napojen na systém ISAS.

6. Závěr

Každý občan České republiky se může dostat do nepříjemné životní situace, kterou lze řešit pouze pomocí spravedlivého a nestranného práva. Tohoto práva je třeba se dožadovat u orgánů, mající ve svých pravomocích o dalším životě občanů rozhodovat a vykonávat tak zákonem přikázanou činnost. U soudů. Základní znalost práva alespoň z teoretického pohledu je proto bezpochyby nezbytná. Významnou pomocí v případě bezradnosti občanů naší země v mnoha praktických případech je pomoc právních zástupců. Je tedy pro život nepostradatelné chápat smysl soudního řízení a jeho důležitost. Vzhledem k těmto skutečnostem se teoretická část této diplomové práce zabývá podstatným aspektem majícím vliv na soudnictví a jeho kvalitu, spatřovaném v úmyslném průtahu soudního řízení.

Jak bylo uvedeno v úvodu, v demokratické společnosti naší země je právo na ochranu práv a právo na soudní ochranu zajištěno Listinou základních práv a svobod, která je chráněna Ústavou ČR v souvislosti s ústavními zákony. Tomuto tématu se věnuje jedna z kapitol, především v rámci ochrany práv na úrovni evropské (Úmluva o lidských právech a základních svobod). Zahrnuto je zde rozlišení mezi soukromým a veřejným právem, především v ohledu principu rovnosti, který významně uplatňuje právě právo soukromé ve smyslu zachování lidské důstojnosti.

Nestrannou ochranu práv má zajišťovat občanský zákoník a spravedlivý proces občanský soudní řád. Významným prostředkem pro důvěryhodnost ve kvalitní soudnictví je samotná práce soudců, v civilním řízení předsedů senátů. Touto problematikou se zabývá další kapitola této práce. Vzhledem k rozsahu práce nelze podrobně zmínit veškeré aspekty ovlivňující samotný průběh občanského soudního řízení. Hlavní část byla soustředěna na procesní komplikace vznikající z ignorujícího přístupu účastníků řízení, kteří způsobují průtahy v soudním řízení. V souvislosti s uvedenými průtahy byly v teoretické části uvedeny základní soudní úkony mající vliv na řízení před soudem, těmi jsou doručování a lhůty.

Samozřejmě existují další možnosti účastníků soudního řízení zajišťující uplatnění práv před soudem. Právě již zmiňovaný občanský soudní řád ukládá zásady nutné plnit při řízení a rozhodování týkající se civilního procesu. Poukazuje na procesní postavení účastníků, zástupců účastníků. Diplomová práce dále definuje prvky a zásady podstatné

pro zahájení občanského soudního řízení, poukazuje na zásadu veřejnosti. Z hlediska soudu zmiňuje důležitost dodržování předpisů předsedy senátu, který má zachovat formu důstojného řízení v souvislosti s etickým chováním.

Praktická část této práce se zaměřila na statistické údaje pro problematiku průtahovosti v řízeních před soudem prvního stupně. V oblasti je kladen důraz na ignorativní chování jedinců vůči zákonům a povinností je dodržovat, což se viditelně projevuje ve kvalitě mnoha projednávaných procesů. Vybrán byl pro studii a komparativní analýzu Okresní soud v Kolíně, a to z důvodu dlouholetého pracovního poměru autorky práce u tohoto soudu. V konkrétních případech byly uvedeny spory, ve kterých průtahy soudního řízení ve smyslu úmyslného oddalování se prokázaly.

V praktické části je dále zahrnutý zákonný postup předsedy senátu při jednání a v příloze č. 5 lze nahlédnout na stručné celkové schéma celého postupu.

V této práci byl kladen důraz na možnosti obrany proti soudním průtahům v občanském soudním řízení, které mnohdy velmi komplikují životy dalších lidí. Závěrem lze podotknout, že v tomto ohledu soudy nemají mnoho možností jak protahování průběhu řízení zabránit, neboť neexistuje žádný donucovací prostředek podpořený zákonem, který by občany donutil brát soudy a jejich výkon vážně. Zde je možno podat si otázku, jaké kroky udělat či jak vytvořit znění zákona, který by s problematickými účastníky neztrácel čas a slušným lidem vrátil pocit jistoty včetně ztrácející se důvěry v české soudnictví?

Závěrem lze uvést, že k průtahům v občanském soudním řízení dochází stále častěji, a proto by tvůrci zákonů a vyhlášek měli vyvíjet snahu ve smyslu zadání širších, zákonem podložených možností, a to ze stran soudů. V současné době soudy nejsou vázány žádnými zákonnými lhůtami, které by je opravňovali v samotné věci jednat a rozhodovat v případě různorodých obstrukcí směřujících k nečinnosti a nespolupráci účastníků se soudem.

7. Seznam použitých zdrojů

BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk, MAZANEC, Michal, *Občanský soudní řád. Komentář – I. a II. díl*, 6. vyd., C. H. Beck, 1994. 1745 s. ISBN 80-7179-739-1.

HENDRYCH, Dušan, a kol. *Právníký slovník*. 3. vyd. Praha, C.H.Beck, 2009. 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.

JIRSA, Jaromír, TREBATICKÝ, Peter, KORBEL, František, a kol., *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha I. § 1 – 78g občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*. Vyd. Karel Havlíček. Tiskem vydání první, 2014. 515 s. ISBN 978-80-87109-39-7.

JIRSA, Jaromír, DOLEŽAL, Marek, VANČUROVÁ, Kateřina a kol., *Občanské soudní řízení – soudcovský komentář. Kniha II. § 79 - 180 občanského soudního řádu, podle stavu k 1. 4. 2014*. Vyd. Karel Havlíček. Tiskem vydání první, 2014. 601 s. ISBN 978-80-87109-46-5.

KLÍMA, Karel, *Ústavní právo*. 1. vyd. Praha, VICTORIA PUBLISHING, 1995. 225 s. ISBN 80-85865-63-7

KOCOUREK, Jiří, ZÁRUBA, Jan. *Zákon o soudech a soudcích. Zákon o státním zastupitelství*. 2. vydání Praha, C. H. Beck, 2004. 621 s. ISBN 80-7179-761-8

MARKOVÁ, Irena. *Evropský soud pro lidská práva a jeho vybraná rozhodnutí týkající se České republiky*. Vydání první. KEY Publishing s.r.o., Ostrava, 2008. ISBN 978-80-87071-56-4

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, DVOŘÁK, Tomáš, SVOBODA, Karel, PAVLÍK, Pavel a kolektiv. *Občanský*

zákoník. Komentář. Svazek I. (§ 1 až 654). Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 1736 s. ISBN 978-80-7478-369-8.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, ZUKLÍNOVÁ, Michaela, NOVÁ, Hana, ELISCHER, David, FRINTA, Ondřej, FRINTOVÁ, Dita. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II. (§ 655 až 975).* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 752 s. ISBN 978-80-7478-457-6.

ZOULÍK, František. *Řízení sporné a nesporné jako druhy civilního procesu.* Praha: ACADEMIA nakladatelství Československé akademie věd, 1969. 166 s. ISBN: 509-21-872

Právní předpisy:

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

Zákon č. 155/1998 Sb. o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu ČR, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 358/1992 Sb., Zákon České národní rady o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 5429/2007, ze dne 22. 4. 2010

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Odo 1186/2005, ze dne 29. 10. 2008

Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. IV. ÚS 535/05

Nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 209/98 ze dne 12. 1. 1999

Internetové zdroje:

<http://www.clovekvypravu.cz/obcanske-soudni-rizeni-aktualizovano-k-11-2012-90/civilni-rizeni-dle-obcanskeho-soudniho-radu-aktualni-k-172014-92/stiznost-na-prutahy-v-rizeni-nebo-nevhodnost-chovani-soudnich-osob-1062> [online-text, 18. 8. 2015]

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (cit. 2015-29.07).

http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf

<http://pravniradce.ihned.cz/c1-19808100-moznosti-obrany-proti-prutahum-v-soudnim-rizeni>, [online-text, 18. 8. 2015]

<http://www.usoud.cz/zakon-o-ustavnim-soudu/> [online-text, 6. 9. 2015]

http://ec.europa.eu/civiljustice/time_limits/time_limits_por_cs.htm#12
[online-text, 6. 9. 2015]

http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7015/ [online text, 7. 9. 2015]

<http://www.davidzahumensky.cz/2014/06/24/podani-stiznosti-k-eslp-po-lednu-2014-doporuceni-pro-praxi/> [online text, 8. 10. 2015]

Přílohy:

Příloha č. 1: Protokol o jednání – elektronický předtisk soudního systému ISAS
– vzor č. 1 o. s. ř.

Spisová značka: .. C .../2016

PROTOKOL O JEDNÁNÍ před soudem prvního stupně

Okresní soud v Kolíně

oddělení: ... C....

dne:

Věc:

proti
o rozvod manželství dle § 757 o.z.

Přítomni od soudu:

Předseda senátu (samosoudce):

Přisedící:

*) Zapisovatel:

*) Protokol vyhotovil podle zvukového záznamu:

K jednání se dostavili:

1. žalobce (žalobkyně)

*) osobně

*) rodné číslo *) číslo OP:

*) osoba pověřená za něj (ni) jednat:

pověření ze dne č.l. spisu

*) se nedostavil(a)

*) doručení vykázáno dnem *) doručení není vykázáno

2. zástupce žalobce (žalobkyně):

*) plná moc ze dne

č.l. spisu

*) ustanoven rozhodnutím ze dne č.l. spisu

*) substituční plná moc ze dne č.l. spisu

*) se nedostavil - *) doručení vykázáno dnem *) doručení není vykázáno

3. podpůrce:

smlouva o nápomoci ze dne č.l. spisu

4. žalovaný(á)

*) osobně

*) rodné číslo *) číslo OP:

*) osoba pověřená za něj (ni) jednat:

pověření ze dne č.l. spisu

se nedostavil(a) - *) doručení vykázáno dnem *) doručení není vykázáno

5. zástupce žalovaného (žalované):

*) plná moc ze dne

č.l. spisu

*) ustanoven rozhodnutím ze dne č.l. spisu

*) substituční plná moc ze dne č.l. spisu

*) se nedostavil - *) doručení vykázáno dnem *) doručení není vykázáno

6. podpůrce:

smlouva o nápomoci ze dne čl. l. spisu

Jednání zahájeno v ..... hodin

K dotazu soudu

K důkazu se čte podstatný obsah:

- oddacího listu na čl. ....
- rozsudku zdejšího soudu čj. ... Ne .....

Návrhy na doplnění dokazování: .....

Bez přerušení / Po přerušení jednání vyhlášen

rozsudek:

Sděleny důvody, dáno poučení o odvolání, o změně stavu, změně příjmení.

Po vyhlášení rozsudku se účastníci výslovně vzdali práva na odvolání/ nevyjádřili/ podali odvolání...

Skončeno, podepsáno v ..... hod.

Zdroj: Okresní soud v Kolíně (informační systém ISAS)

Příloha č. 2: Elektronický předtisk předvolání právního zástupce k prvnímu jednání,
vzor 28 o. s. ř.

Spisová značka: .. C .../2016

Právní zástupce / advokát

(adresát)

PŘEDVOLÁNÍ

Ve věci
proti

o ..... se nařizuje jednání

na den v hod.

u podepsaného soudu v místnosti č. dv. /

K tomuto jednání jste předvolán(a) jako zástupce (zástupkyně) účastníka řízení. Nedostavíte-li se a ani včas nepožádáte z důležitého důvodu o odročení jednání (o důvodnosti žádosti o odročení jednání rozhoduje soud), může soud věc projednat a rozhodnout ve Vaší nepřítomnosti.

Vámi zastupovaný účastník řízení je k jednání předvolán samostatným předvoláním.

V projednávané věci lze uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení tohoto jednání, v případě, že došlo k přistoupení dalšího účastníka nebo záměně účastníka, do skončení prvního jednání, které bylo nařízeno po přistoupení nebo záměně účastníka a které se ve věci konalo. Z důležitých důvodů Vám soud může na Vaši žádost poskytnout lhůtu k doplnění tvrzení o skutečnostech rozhodujících pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů nebo ke splnění dalších procesních povinností.

K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům smí soud přihlídnout, jen jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly po prvním jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést, jakož i ke skutečnostem nebo důkazům, které účastníci uvedli poté, co byl některý z nich vyzván k doplnění rozhodujících skutečností předsedou senátu v průběhu jednání podle § 118a odst. 1 až 3 o.s.ř.

K jednání s sebou přineste toto předvolání a svůj občanský průkaz, popřípadě jiný průkaz totožnosti.

Jste-li advokátem nebo notářem, jste povinen mít u sebe průkaz advokáta nebo notáře.

Nejste-li advokátem nebo notářem a jste-li zaměstnán(a), oznamte svému zaměstnavateli, že jste předvolán(a). Máte právo, aby Vám zaměstnavatel poskytl na dobu účasti při jednání soudu pracovní volno bez náhrady mzdy.

V případě, že jste osobou s omezenou schopností pohybu, orientace či komunikace, dovoluujeme si Vás požádat o sdělení této skutečnosti (např. telefonicky, e-mailem, datovou schránkou, atd.) ve lhůtě 3 dnů ode dne doručení tohoto předvolání. Důvodem námi požadovaného sdělení je zajištění vyššího komfortu zdravotně handicapovaným osobám (např. zajištění bezbariérové jednací síně či sdělení našeho soudu o možnostech pohybu po budově soudu).

V Kolíně dne .....

..... V.I.

Předseda senátu

Za správnost vyhotovení: .....

Poučení: Jako zástupce (zástupkyně) účastníka řízení máte právo se vyjádřit k osobám soudců a přisedlících, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout. Rozvrh práce každého soudu je veřejně přístupný; každý má právo do něho u soudu nahlédnout a učinit si z něj výpisy nebo opisy.

Náklady, které účastníkům nebo jejich zástupcům v řízení vzniknou, zejména hotové výdaje (včetně soudního poplatku), ušlý výdělek, náklady důkazů a odměna za zastupování advokátem nebo notářem, patří do nákladů řízení Vámi zastupovaného účastníka. O náhradě nákladů řízení rozhodne soud v rozhodnutí, kterým se u něj řízení končí.

Budete-li žádat náhradu ušlého výdělku, místního přepravného a jízdného, postupujte podle poučení níže uvedeného. Náhrada ušlého výdělku a místního přepravného nenáleží zástupci účastníka, který je advokátem nebo notářem.

I. Jste-li v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru a budete-li žádat v rámci náhrady nákladů účastníků řízení náhradu ušlého výdělku za dobu účasti u soudu, nechte si na tomto předvolání potvrdit průměrný hodinový výdělek.

Potvrzení zaměstnavatele

Potvrzuji, že předvolaný(á) .....
má průměrný hrubý hodinový výdělek ve výši ..... Kč. Jeho (Její) pracovní doba v den předvolání je od..... do..... včetně neplacené přestávky na jídlo a oddech v trvání ..... minut na pracovišti v .....

Ušlý výdělek mu (jí) bude sražen ze mzdy (platu).

V..... dne.....

razítko a podpis

II. Jste-li výdělečně činný(á) jinak než v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru a budete-li žádat v rámci náhrady nákladů účastníků řízení náhradu ušlého výdělku za dobu účasti u soudu, předložte poslední pravomocný platební výměr orgánu vykonávajícího správu daně, jenž předchází dni, za který budete náhradu ušlého výdělku požadovat.

III. Budete-li žádat v rámci náhrady nákladů účastníků řízení náhradu místního přepravného, předložte jízdenku z hromadného veřejného dopravního prostředku.

IV. Jestliže bydlíte, pracujete nebo se dočasně zdržujete v jiném místě, než kam jste předvolán(a), a budete-li žádat v rámci náhrady nákladů účastníků řízení náhradu přepravného, předložte jízdenku z hromadného veřejného dopravního prostředku; v případě, že jste použil(a) k cestě vlastní motorové vozidlo, můžete požadovat náhradu jízdného podle právních předpisů o cestovních náhradách. V tomto případě je nutno předložit technický průkaz tohoto vozidla (velký), příp. i aktuální doklad o nákupu pohonných hmot, jejich ceně a oznámit i přesný počet ujetých kilometrů.

Zdroj: Okresní soud v Kolíně (informační systém ISAS)

Příloha č. 3: Plná moc – vzorový dokument
Substituční plná moc – vzorový dokument

PLNÁ MOC

Já, níže podepsaný zmocnitel, pan ....., nar. ...., bytem .....

zmocňuji tímto

zmocněnce pana/paní ....., aby mě tímto zastupoval(a) při jednání soudů všech stupňů ve věci mé žaloby o zaplacení částky ..... / o rozvodu ....., proti panu/paní ....., nar....., bytem .....

V ..... dne.....

.....
podpis zmocnitele

Plnou moc přijímám - .....(podpis zmocněnce)

SUBSTITUČNÍ PLNÁ MOC

Já, níže podepsaný zmocněnec JUDr. ...., advokát Advokátní kanceláře v ....., se sídlem .....,

tímto uděluji plnou moc

Mgr. ...., advokátnímu koncipientovi Advokátní kanceláře v ....., se sídlem tamtéž,

aby mne zastupoval při všech jednotlivých úkonech právní pomoci v řízení o žalobě mého zmocnitele, pana/ paní ....., nar. ...., bytem ....., vedeném Okresním soudem v ....., pod sp. zn. ... C/2016,

V ..... dne .....

.....

JUDr. ...., v.r.

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 4 : Elektronický předtisk předvolání účastníka k prvnímu jednání před soudem
1. stupně, vzor 01 o.s.ř.

Spisová značka: ... C .../2016

Žalobce / žalovaný

(adresát)

PŘEDVOLÁNÍ

Ve věci

Žalobce / žalobkyně

Žalovaného / žalované

O

se nařizuje jednání

na den ..... v ..... hod.

u podepsaného soudu v místnosti č. dv. jednací síň / ..., přízemí/ I./II. patro

K nařízenému jednání jste povinen (povinna) se dostavit v určenou dobu. Nedostavíte-li se a ani včas nepožádáte z důležitého důvodu o odročení jednání (o důvodnosti žádosti o odročení jednání rozhoduje soud), může Vám být uložena pořádková pokuta až do výše 50.000,- Kč, může být nařízeno Vaše předvedení k soudu a může Vám být uloženo zaplatit ostatním účastníkům náhradu nákladů řízení, které jim vznikly v důsledku toho, že jste se nedostavil(a) k jednání.

K jednání s sebou přineste toto předvolání a svůj občanský průkaz, popřípadě jiný průkaz totožnosti.

Jste-li zaměstnán(a), oznamte svému zaměstnavateli, že jste předvolán(a). Máte právo, aby Vám zaměstnavatel poskytl na dobu účasti při jednání soudu pracovní volno bez náhrady mzdy.

Soud Vám ukládá, abyste při jednání předložil(a) tyto listiny:

V případě, že jste osobou s omezenou schopností pohybu, orientace či komunikace, dovolujeme si Vás požádat o sdělení této skutečnosti (např. telefonicky, e-mailem, datovou schránkou, atd.) ve lhůtě 3 dnů ode dne doručení tohoto předvolání. Důvodem námi požadovaného sdělení je zajištění vyššího komfortu zdravotně handicapovaným osobám (např. zajištění bezbariérové jednací síně či sdělení našeho soudu o možnostech pohybu po budově soudu).

V .....dne .....

..... V.I.

Předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

Poučení: Jako účastník řízení máte právo se vyjádřit k osobám soudců a přísedících, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout. Rozvrh práce každého soudu je veřejně přístupný; každý má právo do něho u soudu nahlédnout a učinit si z něj výpisy nebo opisy.

Jako účastník řízení můžete požadovat náhradu nákladů, které Vám v řízení vzniknou, zejména hotové výdaje (včetně soudního poplatku), ušlý výdělek, náklady důkazů a odměnu za zastupování advokátem nebo notářem. O náhradě nákladů řízení rozhodne soud v rozhodnutí, kterým se u něj řízení končí. Budete-li žádat náhradu ušlého výdělku, místního přepravného a jízdného, postupujte podle poučení níže uvedeného.

- IV. Jste-li v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru a budete-li žádat v rámci náhrady nákladů řízení náhradu ušlého výdělku za dobu účasti u soudu, nechte si na tomto předvolání potvrdit průměrný hodinový výdělek.

Potvrzení zaměstnavatele

Potvrzuji, že předvolaný(á)
.....
má průměrný hrubý hodinový výdělek ve výši ..... Kč. Jeho
(Její) pracovní doba v den předvolání je od ..... do
..... včetně neplacené přestávky na jídlo a oddech v trvání
..... minut na pracovišti v
.....
Ušlý výdělek mu (jí) bude sražen ze mzdy (platu).

V ..... dne .....

razítko a podpis

II. Jste-li výdělečně činný(á) jinak než v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru a budete-li žádat v rámci náhrady nákladů řízení náhradu ušlého výdělku za dobu účasti u soudu, předložte poslední pravomocný platební výměr orgánu vykonávajícího správu daně, jenž předchází dni, za který budete náhradu ušlého výdělku požadovat.

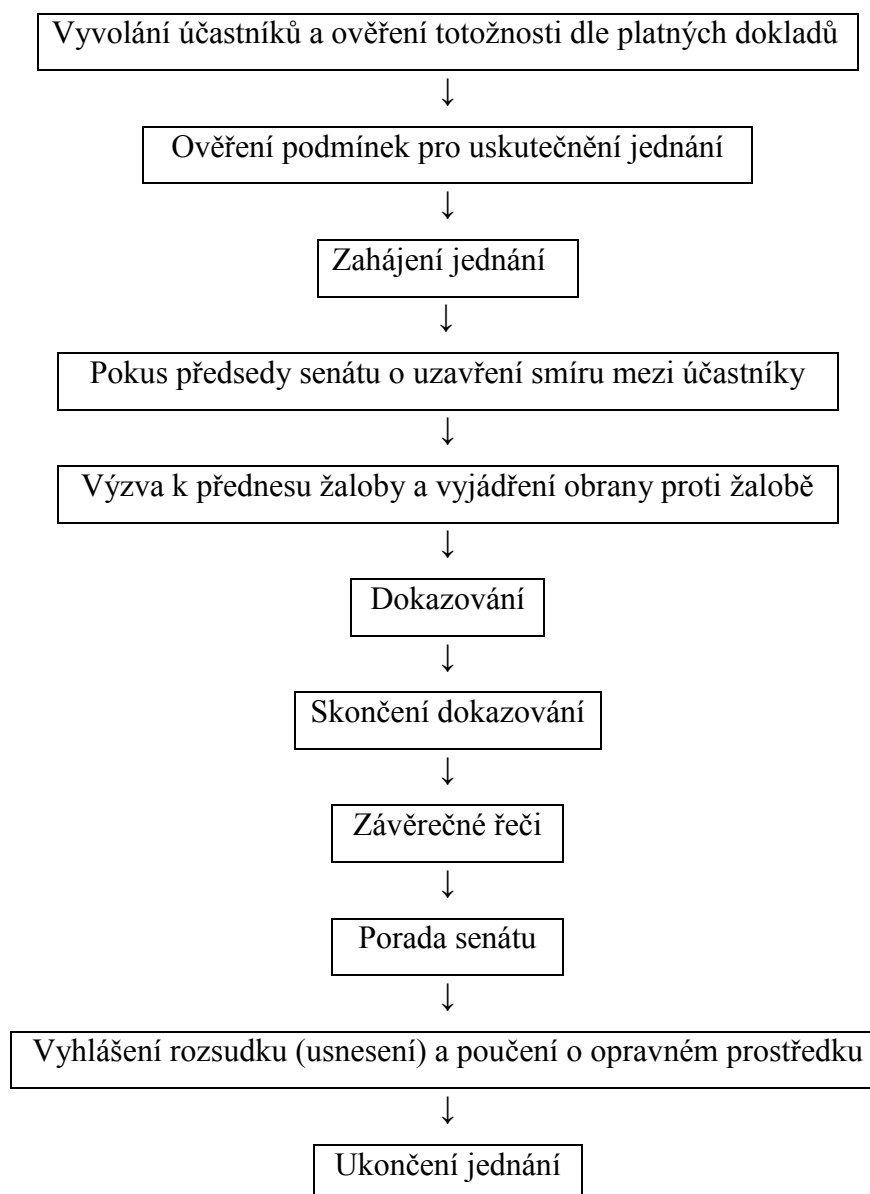
III. Budete-li žádat v rámci náhrady nákladů řízení náhradu místního přepravného, předložte jízdenku z hromadného veřejného dopravního prostředku.

IV. Jestliže bydlíte, pracujete nebo se dočasně zdržujete v jiném místě, než kam jste předvolán(a), a budete-li žádat v rámci náhrady nákladů řízení náhradu přepravného, předložte jízdenku z hromadného veřejného dopravního prostředku; v případě, že jste použil(a) k cestě vlastní motorové vozidlo, můžete požadovat náhradu jízdného podle právních předpisů o cestovních náhradách. V tomto případě je nutno předložit technický průkaz tohoto vozidla (velký), příp. i aktuální doklad o nákupu pohonných hmot, jejich ceně a oznámit i přesný počet ujetých kilometrů.

Zdroj: Okresní soud v Kolíně (informační systém ISAS)

Příloha č. 5: Schéma postupu předsedy senátu při jednání

Zdroj: vlastní zpracování